SPIS TREŚCI:

1 WPROWADZENIE 3

2 CHARAKTERYSTYKA MIASTA SOKOŁÓW PODLASKI 9

2.1 Położenie miasta i krajobraz 9
2.1.1 Uwarunkowania klimatyczne 10
2.1.2 Uwarunkowania geologiczne – geomorfologiczne 10
2.2 Informacje ogólne 12
2.2.1 Demografia 12
2.2.2 Przemysł - gospodarka 13
2.2.3 Wody 13
2.2.4 Gleby 14
2.2.5 Grunty leśne i tereny zieleni miejskiej 15
2.2.6 System obszarów chronionych 16
2.2.7 Infrastruktura 18
2.2.8 Gospodarka odpadami 20

3 MONITORING I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO 29

3.1 Zanieczyszczenia powietrza 29
3.2 Zanieczyszczenia wód powierzchniowych 32
3.3 Zagrożenia wód podziemnych 36
3.4 Zanieczyszczenia gleb 37
3.5 Zagrożenie hałasem 37
3.6 Zagrożenie odpadami 39
3.7 Zagrożenia nadzwyczajne 39
3.7.1 Zagrożenia naturalne 40
3.7.2 Zagrożenia cywilizacyjne 41
3.8 Zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym 41
3.9 Edukacja ekologiczna 42

4 OCENA STANU OBECNEGO METODĄ ANALIZY SWOT 43

5 ZADANIA PROGRAMU 46

6 CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ 48

6.1 Polityka Ekologiczna Państwa 48
6.2 Cele ekologiczne i kierunki ich realizacji 52
6.2.1 Ochrona powietrza 52
6.2.2 Wody 52
6.2.3 Gleba/ powierzchnia ziemi 53
6.2.4 Hałas 53
6.2.5 Środowisko naturalne / przyroda 54
6.2.6 Gospodarka odpadami 55
6.2.7 Zapobieganie awariom przemysłowym 55
6.2.8 Monitoring środowiska 55
6.2.9 Edukacja ekologiczna 55

7 HARMONOGRAM DZIAŁAŃ 57

7.1 Zadania w zakresie ochrony środowiska 57
7.2 Możliwości finansowania zadań 61

8 MONITORING REALIZACJI 71

9 ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM 75

10 STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM 79

11 SPIS LITERATURY 81

ZAŁĄCZNIKI 83

1 WPROWADZENIE

Polityka ochrony środowiska w Polsce wymusza sporządzanie dokumentów strategicznych z tej dziedziny przez wszystkie jednostki terytorialne. Najwyższą rangą jest Polityka Ekologiczna Polski, następnie sporządzane są wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska.

Niniejsze opracowanie powstało, jako realizacja Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.), która zobowiązuje organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy do sporządzenia programów ochrony środowiska.

Programy Ochrony Środowiska opracowuje się w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Programy te określają w szczególności (art. 14):

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram przedsięwzięć ekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Zgodnie z zapisami Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej stwierdza, że ochrona środowiska przyrodniczego jest obowiązkiem władz publicznych, które poprzez swą politykę powinny zapewniać bezpieczeństwo ekologiczne obecnym i przyszłym pokoleniom. Władze publiczne są obowiązane do zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska. Mają za zadanie wspierać działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.) nakłada na gminy obowiązek opracowania programów ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. W art. 17 i 18 powyższej ustawy zapisano, iż:

- zarząd województwa, powiatu i gminy w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska;
- projekty programów ochrony środowiska są opiniowane odpowiednio przez zarząd jednostki wyższego szczebla lub ministra właściwego do spraw środowiska;
- programy uchwala odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy;
- z wykonania programów zarząd województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Programy te sporządzane, podobnie jak polityka ekologiczna państwa co 4 lata, powinny określać cele i priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Podstawa prawna opracowania Programu ochrony środowiska dla miasta Sokołów Podlaski na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym ochrony przyrody w Polsce jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, która w art. 86 zawiera zapis mówiący, iż każdy jest

obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie.

Ta nadrzędna zasada rozbudowana jest w innych dokumentach krajowych, stanowiących podstawę prawną programu ochrony środowiska. Wśród nich są:

- Polityka ekologiczna państwa (1991 r.) i II Polityka ekologiczna państwa (2001 r.);
- Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010 (2002 r.);
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2007 – 2010 z perspektywą na lata 2011 – 2014;
- Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016;
- Polska 2025 – długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju;
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami (2002 r.);
- materiały edukacyjne wydane przez Ministerstwo Środowiska „*Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym"* Warszawa 2002r.

*„*P*rogram ochrony środowiska"* sporządzono zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001r. o wprowadzeniu ustawy – prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. nr 100, poz. 1085, z póz. zm.);
- Ustawa z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2009 nr 215 poz. 1664);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. 2005 nr 239, poz. 2019);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 1991r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2009 nr 151 poz. 1220);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. 2010 nr 185, poz. 1243 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2006 nr 123 poz. 858);
- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. nr 3, poz. 20 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. 2008. nr 133; poz. 849 z późn. zm.),
- ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

Nadrzędną zasadą przedstawioną w Polityce ekologicznej państwa jest konstytucyjna zasada zrównoważonego rozwoju.

Rozwój zrównoważony jest definiowany, jako taki, który nie narusza w sposób istotny i trwały środowiska życia człowieka i godzi prawa przyrody, ekonomii oraz rozwoju społeczeństw wraz ze zrównoważeniem szans dostępu do zasobów między pokoleniem obecnym, a pokoleniami następnymi. Najważniejszymi czynnikami, które należy uwzględniać przy programowaniu zrównoważonego rozwoju są: czynniki społeczne, ekologiczne, przestrzenne i ekonomiczne.

Do tego celu prowadzi kilka podstawowych zasad:

- zasada stosowania najlepszych dostępnych technologii NDT - tzw. BAT i BATNEEC w celu zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń;
- zasada dostępności do informacji o stanie środowiska;
- zasada zapobiegania zanieczyszczeniom lub unieszkodliwiania ich u źródła;
- zasada "zanieczyszczający płaci" odnoszącej się do odpowiedzialności zanieczyszczającego za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń;
- zasada przezorności, mówiąca o zaniechaniu działań, których skutków nie można przewidzieć;
- zasada zintegrowanego ujęcia ochrony środowiska - uwzględniająca wpływ wszystkich aspektów funkcjonowania na różne segmenty środowiska (ziemia, woda, powietrze).

Na uwadze należy mieć również obowiązujące w obszarze ochrony środowiska przepisy unijne. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej nakłada na nas obowiązek dostosowania się do norm przez nią przyjętych, także w zakresie ochrony środowiska.

Cel i zakres opracowania

Program Ochrony Środowiska dla miasta Sokołów Podlaski na lata 2002 – 2017 został przyjęty i zatwierdzony Uchwałą Rady Miasta w Sokołowie Podlaskim Nr XXII/131/2004 z dnia 29.06.2004. Konsekwencją w/w dokumentu jest raport z realizacji zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska (stan na dzień 31 grudnia 2006 r.), przyjęty i zatwierdzony przez Radę Miasta.

Nowy dokument obejmować będzie założenia realizacji zadań na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018 z uwzględnieniem nowych tendencji rozwoju oraz nowych rozwiązań środowiskowych na terenie miasta.

Program Ochrony Środowiska, jest dokumentem, który będzie służył jako narzędzie realizacji polityki ekologicznej Państwa na terenie miasta. Polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska.

Część statystyczną, oparto o aktualnie dostępny rocznik statystyczny, co oznacza, że dane statystyczne dotyczą roku 2009 i 2010.

W Programie Ochrony Środowiska przedstawiono ogólny zarys dotyczący tematyki odpadów. Jest on szczegółowo opisany w Planie Gospodarki Odpadami dla Miasta Sokołów Podlaski na lata 2009 - 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2018 przyjęty i zatwierdzony uchwałą Nr XXXIX/271/2010 Rady Miasta w Sokołowie Podlaskim z dnia 26.02.2010 r.

Program obejmuje działania prawne, techniczno-ekonomiczne i technologiczne dotyczące ochrony poszczególnych komponentów środowiska. Dotyczą one między innymi:

- ochrony wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochrony gleb;
- gospodarki odpadami;
- ochrony środowiska przyrodniczego;
- ochrony powietrza atmosferycznego;
- ochrony przed hałasem.

Program ochrony środowiska dla miasta Sokołów Podlaski swoim zakresem rzeczowym obejmuje następujące zagadnienia:

- gospodarka wodna;

- gospodarka ściekowa;
- emisję zanieczyszczeń do powietrza;
- emisję hałasu;
- emisję pól elektromagnetycznych;
- ochronę powierzchni ziemi;
- ochronę środowiska przyrodniczego.

Przy opracowywaniu Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Sokołów Podlaski na lata 2011 – 2014 z perspektywą na lata 2015 – 2018 posłużono się aktualnie obowiązującymi przepisami prawnymi w zakresie ochrony środowiska. Źródłem danych na temat aktualnego stanu i zagrożeń środowiska przyrodniczego w mieście były raporty o stanie środowiska w województwie mazowieckim (WIOŚ), dane zaczerpnięte z roczników statystycznych ogólnopolskich i wojewódzkich, informacje uzyskane od samorządu lokalnego i podległych mu jednostek.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta Sokołowa Podlaskiego składa się z trzech zasadniczych części. W pierwszej dokonano szczegółową analizę, która zawiera opis aktualnego stanu miasta w zakresie ochrony środowiska oraz określono jego podstawowe problemy, w drugiej przedstawiono strategię podejmowanych działań, w trzeciej zaś wskazano źródła finansowania projektów obejmujących ochronę środowiska.

Programy gminne powinny się składać z dwóch części:

- zadań własnych (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy);
- zadań koordynowanych (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania, związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego).

Sporządzane programy ochrony środowiska obejmują następujące zagadnienia:

- omówienie aktualnego stanu prawnego;
- analiza dotychczas prowadzonej polityki ochrony środowiska na obszarze objętym planem;
- analiza i ocena obecnego stanu środowiska;
- krótkoterminowa strategia działań – na najbliższe 4 lata;
- długoterminowa strategia działań;
- określenie celów i kierunków działań;
- harmonogram realizacji poszczególnych zadań;
- nakłady na realizację programu, organizację zarządzania ochroną środowiska na terenie objętym programem;
- sposób monitorowania;
- harmonogram wdrażania;
- omówienie potencjalnych źródeł finansowania działań przewidzianych w programie.

Gminny program ochrony środowiska powinien być skoordynowany z:

- lokalnym, miejscowym planem (planami) zagospodarowania przestrzennego;
- gminnym planem gospodarowania odpadami sporządzonym zgodnie z ustawą o odpadach;

- planami gospodarki odpadami i programami ochrony środowiska wyższych szczebli (powiatowymi i wojewódzkimi);
- obejmującym teren gminy programem ochrony powietrza, programem ochrony środowiska przed hałasem i programem ochrony wód, jeśli takie programy (dla obszarów obejmujących teren danej gminy) zostały lub zostaną opracowane w związku z wymaganiami wynikającymi z ustawy Prawo ochrony środowiska (zgodnie z tą ustawą naprawcze programy ochrony powietrza opracowuje się dla obszarów, gdzie zostaną stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu, natomiast programy ochrony wód – dla wchodzących w skład dorzeczy obszarów, na których nie są osiągnięte wymagane poziomy jakości wód);
- programami ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska uwzględnia główne kierunki rozwojowe miasta, dla których zostanie zdefiniowana długoterminowa polityka. Następnie biorąc pod uwagę tendencje w zakresie poszczególnych kierunków rozwojowych, zostanie sprecyzowana procedura ochrony środowiska dla poszczególnych elementów środowiska i uciążliwości środowiskowych.

Ochrona środowiska nie może być zagadnieniem wyizolowanym od innej problematyki miasta. Naczelną zasadą, która powinna być przyjęta w działaniach zmierzających do zdrowego środowiska jest zasada zrównoważonego rozwoju, co oznacza taki rozwój, który zaspokaja potrzeby obecnego pokolenia, nie ograniczając możliwości realizacji potrzeb przyszłych pokoleń.

Nadrzędnym, długoterminowym celem Programu Ochrony Środowiska dla miasta Sokołów Podlaski jest dążenie do zrównoważonego rozwoju miasta, zmniejszenie zanieczyszczeń, racjonalna gospodarka wodna, poprawa bezpieczeństwa ekologicznego i większy poziom wiedzy ekologicznej mieszkańców.

Funkcje Programu

Niniejszy Program Ochrony Środowiska dla miasta Sokołów Podlaski ma stać się podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska w mieście. W szczególności:

- przekazuje informacje na temat zasobów środowiska przyrodniczego oraz stanu poszczególnych jego komponentów;
- omawia najważniejsze problemy, w tym zagrożenia ekologiczne, proponując sposoby ich rozwiązania w określonym czasie;
- jest gwarantem wdrażania zrównoważonego rozwoju;
- organizuje system informacji o stanie środowiska i działaniach zmierzających do jego poprawy.

Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji Programu

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) nakłada obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ) skutków realizacji dokumentów strategicznych (m. in. koncepcji, polityk, strategii i planów) opracowywanych przez organy administracji i precyzuje okoliczności, w których sporządzenie SOOŚ jest wymagane.

Zgodnie z art. 57 i art. 58 ww. ustawy organami właściwymi w sprawach opiniowania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko skutków realizacji dokumentów strategicznych są:

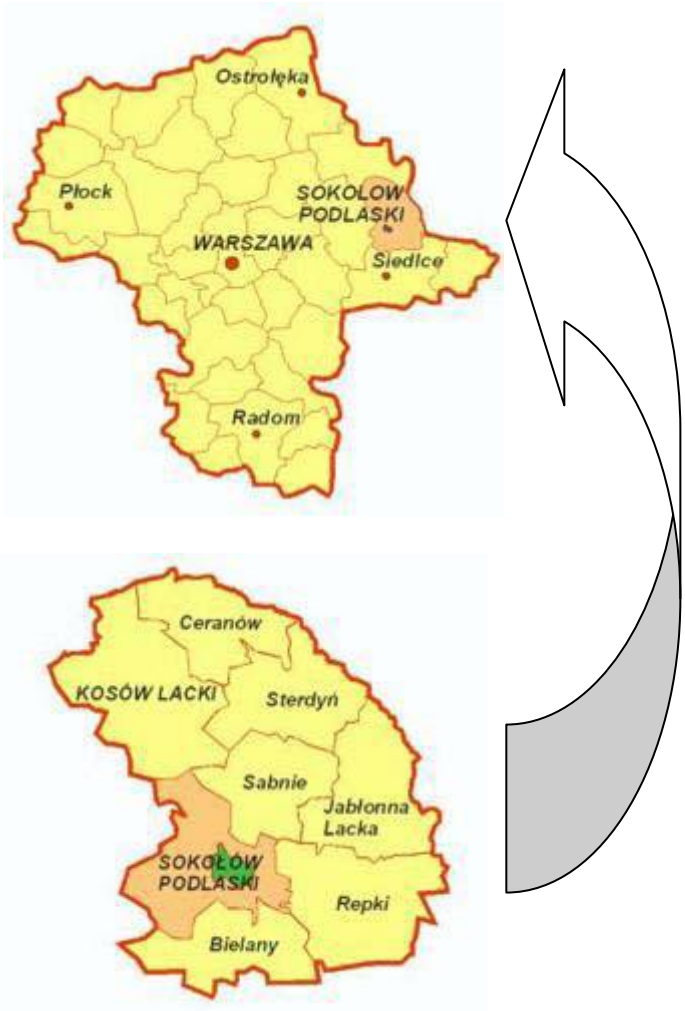
- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska,
- Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny.

W sytuacji gdy program nie przewiduje realizacji przedsięwzięć mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, organy opiniotwórcze mogą zadecydować o odstąpieniu od realizacji SOOŚ. Jeżeli, Program Ochrony Środowiska dla Miasta Sokołów na lata 2011 -2014 z perspektywą na lata 2015-2018 według organów opiniotwórczych będzie spełniał wymagania kwalifikujące go do opracowywania takiego dokumentu, zostanie opracowana Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Sokołów Podlaski.

2 CHARAKTERYSTYKA MIASTA SOKOŁÓW PODLASKI

2.1 Położenie miasta i krajobraz

Sokołów Podlaski to miasto położone we wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie sokołowskim, w centralnej części Gminy Sokołów Podlaski, graniczącej z: Gminą Bielany, Sabnie, Repki, Kosów Lacki, Węgrów, Miedzna i Liw. Siedziby ościennych powiatów to: Siedlce, Węgrów, Ostrów Mazowiecka, Wysokie Mazowieckie i Siemiatycze (dwa ostatnie położone na terenie Województwa Podlaskiego).

Rys. Położenie Miasta Sokołów Podlaski na tle województwa mazowieckiego oraz powiatu sokołowskiego.

Miasto znajduje się 30 kilometrów na północ od Siedlec i 100 kilometrów na wschód od Warszawy.

Do ważniejszych tras komunikacyjnych przebiegających przez Sokołów Podlaski możemy zaliczyć:

- z południa na północ - droga krajowa nr 63 w kierunku Łomży
- droga krajowa nr 62 Warszawa - Drohiczyn – Siemiatycze
- droga krajowa nr 63 Siedlce - Sokołów Podlaski
- droga wojewódzka Sokołów Podlaski - Treblinka – Ostrów Mazowiecka.

Od północy i wschodu Sokołów Podlaski otaczają duże kompleksy lasów mieszanych. Zarówno miasto, jak i cała rozległa okolica, położone są na malowniczych terenach Zielonych Płuc Polski. W sąsiedztwie miasta rozciąga się obszar Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, utworzonego w lewobrzeżnej części doliny rzeki Bug.

Teren miasta przecinają dolinki dwóch niewielkich rzek: Cetynia i Kościółek, biorące swój początek w południowej części miasta, a łączące się ze sobą w północnych jego krańcach. Rzeka Cetynia jest lewobrzeżnym dopływem Bugu.

2.1.1 Uwarunkowania klimatyczne

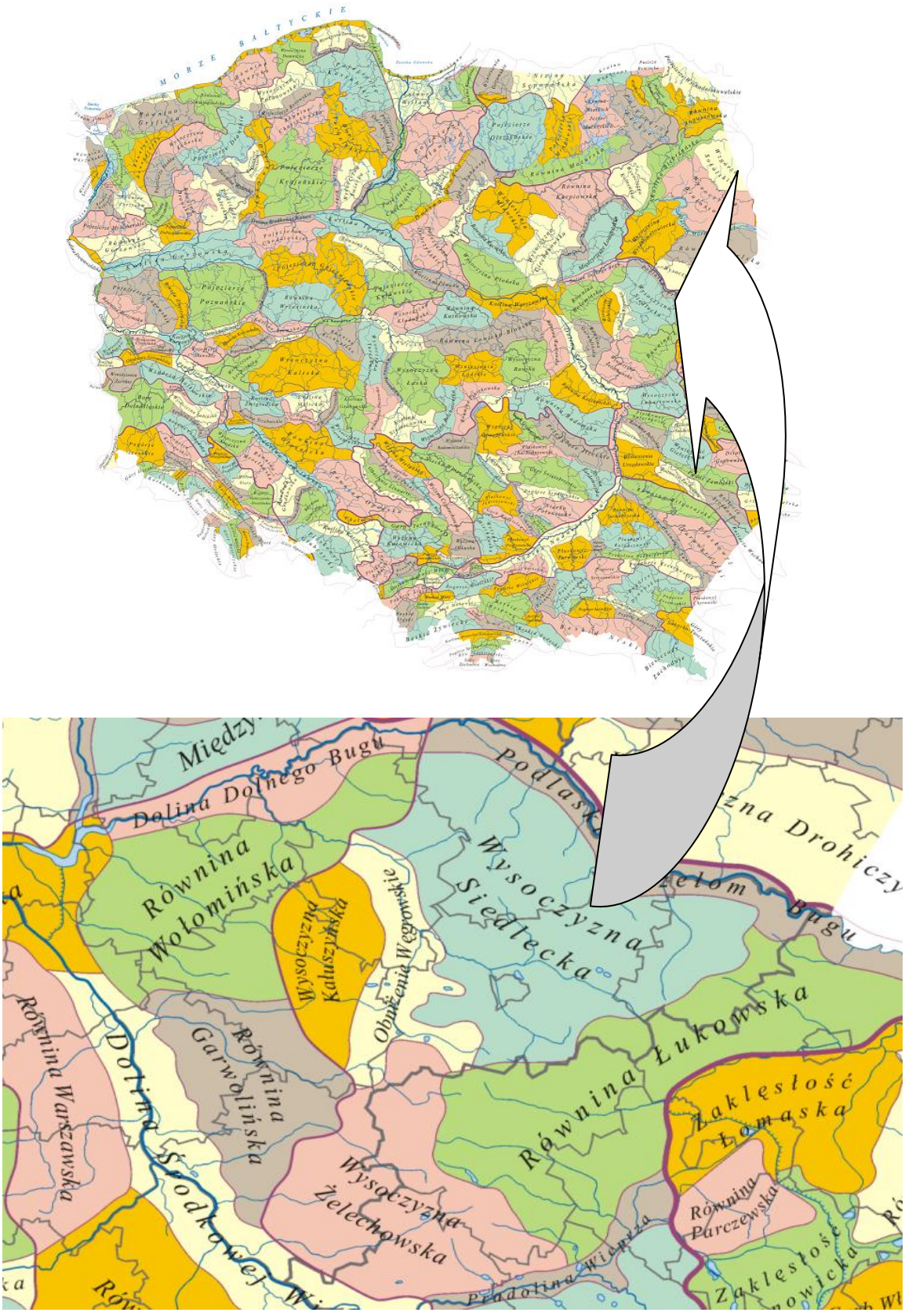
Region klimatyczny mazowiecko-podlaski (W. Okołowicz, 1965) w obszarze którego leży Sokołów Podlaski jest regionem o wyraźnej przewadze kontynentalizmu. Nadciągające ze wschodu powietrze polarno kontynentalne jest powietrzem o malej wilgotności. Amplitudy temperatur są większe od przeciętnych a klimat charakteryzuje się dość długim, wcześnie zaczynającym się latem oraz dłuższą niż przeciętnie zimą z niskimi temperaturami. Roczna wielkość opadów jest niższa dla przeciętnej z Mazowsza (wynosi ok. 500-650 mm), pokrywa śnieżna zalega Sokołów Podlaski przez ok. 90-110 dni, a okres wegetacji to ok. 200-210 dni w roku. Średnia roczna temperatura powietrza sięga około 7,5ºC.

2.1.2 Uwarunkowania geologiczne – geomorfologiczne

Sokołów Podlaski zaliczany jest do obszarów o młodoglacjalnej rzeźbie terenu, leży w obrębie Niziny Południowopodlaskiej wchodzącej w skład podprowincji Niziny Środkowopolskie. Pod względem geomorfologicznym jest to wysoczyzna wznosząca się w obrębie gminy od 160 do 190 m n.p.m. ze stałym spadkiem w kierunku północnym, leżąca w obrębie północno – wschodnich krańców fizycznogeograficznego mezoregionu Wysoczyzny Siedleckiej. Wysoczyzna Siedlecka leży między Równiną Wołomińską na północnym zachodzie, Obniżeniem Węgrowskim na zachodzie, Równiną Łukowską na południu i wschodzie oraz Podlaskim Przełomem Bugu na północy, zajmuje powierzchnię 2502 km², wysoczyzna powstała na skutek działania lądolodu w okresie zlodowacenia środkowopolskiego stadiału Warty i jego faz recesyjnych. W krajobrazie przeważają moreny: czołowa i denna.

Sokołów Podlaski leży we wschodniej części jednostki geologicznej, którą jest niecka mazowiecka. Nieckę mazowiecką budują, w głównej mierze osady pochodzące z mezozoiku oraz przepuszczalne i nieprzepuszczalne osady trzeciorzędowe leżące naprzemianlegle.

Dzięki rzekom fluwioglacjalnym nastąpiło stosunkowo duże wyerodowanie terenu, wskutek czego na obszarze tym przeważa krajobraz denudacyjno – erozyjny nad krajobrazem akumulacji lodowcowej.

Rys. Położenie Sokołowa Podlaskiego na tle jednostek geomorfologicznych wg. Kondrackiego

2.2 Informacje ogólne

Sokołów Podlaski jest typową gminą miejską, o powierzchni 1750 ha (18 km^2). Na koniec 2009 r. zamieszkiwało ją 18 555 mieszkańców (wg GUS), co oznacza, iż na 1 km^2 przypadało 1060 mieszkańców. Miasto charakteryzuje się dodatnim przyrostem ludności i wynosi +43 w odniesieniu do końca roku 2009.

Miasto Sokołów Podlaski od 1998 r. jest siedzibą władz powiatowych. Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie powiatowym z 1998 r. (Dz. U. 2001 nr 142 poz. 1592 z późn. zm.) powiat jest zobowiązany wykonywać określone ustawami zadania i usługi publiczne o charakterze ponadgminnym. Do najistotniejszych zaliczyć należy funkcje administracyjne, oświatowe, ochrony zdrowia, kulturalne, bezpieczeństwa publicznego w tym sądownictwa. Wymienione funkcje powodują, iż w Sokołowie Podlaskim mają siedzibę wszystkie urzędy i instytucje niezbędne do funkcjonowania ośrodka powiatowego.

Gospodarka miasta ma charakter rolniczo-przemysłowy. W przemyśle dominuje przetwórstwo rolno – spożywcze. Do najczęściej występujących rodzajów działalności należą handel, transport, usługi remontowo - budowlane, import - eksport. Miasto pełni główną rolę ośrodka zaopatrzenia dla okolicznych wsi i miejsca zbytu dla produktów rolnych. Stanowi również ważny ośrodek pracy dla okolicznej ludności.

L.p.	Rodzaj użytkowania terenów	Powierzchnia [ha]	Udział w ogólnej powierzchni miasta [%]
1.	Budowlane - mieszkaniowe	319,3328	18,27 %
2.	Budowlane - przemysłowe	103,7816	5,93 %
3.	Tereny zurbanizowane niezabudowane	16,1524	0,92 %
4.	Zabudowa inna	68,6968	3,92 %
5.	Tereny komunikacyjne (drogi, ulice, transport kolejowy)	143,1127	8,17 %
6.	Zieleń komunalna (miejska), w tym: parki, zieleńce, skwery, cmentarze, itp.	13,8770	0,79 %
7.	Tereny zakrzewione	1,4510	0,08%
8.	Rolne	1056,5689	60,37 %
9.	Leśne	7,2555	0,41 %
10.	Wody stojące, wody płynące, rowy	11,2774	0,64%
11	Nieużytki	8,1049	0,46%
12.	Tereny inne (po rekultywacji, zapadliska)	0,2388	0,01%

*Dane z Urzędu Miasta Sokołów Podlaski

2.2.1 Demografia

Sytuacja demograficzna ma istotne znacznie dla środowiska naturalnego. Eksplozja demograficzna XXI wieku jest zjawiskiem, które zdecydowanie wpływa na równowagę środowiska naturalnego. W konsekwencji może to prowadzić do przekroczenia granic, w których możliwe jest bezpieczne wykorzystywanie przyrody. Ze wzrostem populacji zwiększa się jednocześnie popyt na zasoby naturalne ziemi. Należą do nich zasoby odnawialne (lasy, wody, grunty uprawne) i zasoby nieodnawialne (paliwa kopalne). Ponadto następuje zdecydowany wzrost zanieczyszczeń dostających się do środowiska na skutek

działalności człowieka. Niszczenie środowiska naturalnego Ziemi pociąga za sobą ubóstwo, klęski, deficyty wody pitnej czy zmiany klimatu.

W wymiarze małych obszarów gminnych główne znaczenie dla środowiska naturalnego mają czynniki takie jak ogólna ilość mieszkańców powiatu, liczba mieszkańców danej gminy, sytuacja gospodarcza i jej koniunktura, ilość podmiotów gospodarczych, zamożność mieszkańców itd. Poniższe zestawienie charakteryzuje podstawowe informacje demograficzne zestawione dla miasta Sokołów Podlaski na tle większych jednostek administracyjnych.

Powierzchnia i ludność (stan na dzień 31.XII.2009 r.) (wg GUS)

L.p.	Region	Powierzchnia		Ludność			
				Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Na 1 km^2
		w ha	w km^2				
1.	Woj. mazowieckie	3555819	35558	5215552	2494045	2721507	146
2.	Powiat sokołowski	113117	1131	56102	27686	28416	49
3.	Miasto Sokołów Podlaski	1750	17,5	18555	8872	9683	1060

2.2.2 Przemysł - gospodarka

Sokołów Podlaski, jako miasto powiatowe, stanowi centrum rozwoju przemysłu w powiecie. Gospodarka miasta ma charakter rolniczo-przemysłowy. W przemyśle dominuje przetwórstwo rolno - spożywcze oraz produkcja materiałów metalowych. Ponadto na terenie miasta działa wiele podmiotów gospodarczych i usługowych, produkcyjnych, budowlanych oraz związanych z handlem i małą gastronomią.

Do największych zakładów, których produkty znane są na polskim rynku i poza granicami, należy zaliczyć Sokołowskie Zakłady Mięsne "Sokołów" i Okręgową Spółdzielnię Mleczarską. Surowce dla tych zakładów dostarczane są głównie przez producentów, prowadzących gospodarstwa rolne na czystych ekologicznie terenach powiatu sokołowskiego. Wśród zakładów innych branż do czołówki należy zaliczyć: Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej "Sokołów", Spółkę "StalFa" produkującą konstrukcje stalowe, Spółkę Telefony Podlaskie S.A., Przedsiębiorstwo Usług Inżynieryjno - Komunalnych Spółka z o.o., świadczącą usługi komunalne oraz Sokołowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego zajmujące się m.in. budową mieszkań na wynajem. Oprócz dużych firm i spółek działa w Sokołowie Podlaskim ponad 1300 mniejszych podmiotów gospodarczych.

Blisko 95% podmiotów gospodarczych działających w Sokołowie Podlaskim to podmioty prywatne (82,2% z nich to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą).

Na terenie miasta Sokołów Podlaski zarejestrowanych jest 1492 podmiotów gospodarczych (stan na koniec 2010 r.).

2.2.3 Wody

Przez teren Sokołowa Podlaskiego przepływa rzeka (IV rzędu) Cetynia o długości w granicach miasta 3,7 km oraz rzeka Kościółek stanowiąca jej dopływ o długości w granicach miasta 4,5 km. Cetynia bierze swój początek z obszaru źródliskowego w okolicach Bachorzy. Już w początkowym odcinku Cetynię zasila kilka drobnych strumieni, zbierających wody z

terenu miasta i najbliższych okolic Sokołowa Podlaskiego. Jest ona rzeką nieuregulowaną poza granicami gminy- tworzącą wiele zakoli. Cetynia jest lewobrzeżnym dopływem Bugu.

Retencję wód zapewniają zbiorniki wodne: staw Mazura o powierzchni 3300 m^2 zasilany źródłem podziemnym oraz dwa stawy Zespołu Parkowo – Pałacowego w Sokołowie Podlaskim o powierzchni 10 000 m^2 i l 300 m^2, zasilany spływem wód powierzchniowych z pól systemem drenów i rowem melioracyjnym. Z istotnych zbiorników wodnych należy również wspomnieć zbiorniki na terenie zakładów przemysłowych tj. staw na terenie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków o powierzchni 1 000 m^2.

Pod względem hydrogeologicznym Miasto Sokołów Podlaski leży we wschodniej części Niecki Mazowieckiej, zbudowanej z utworów kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu. Główny poziom wodonośny tej jednostki związany jest z piętrem trzeciorzędowym. Utwory trzeciorzędowe zalegają na dużych głębokościach, a wody warstwy trzeciorzędowej charakteryzują się zwiększoną ilością żelaza i manganu, w związku z czym wymagają uzdatnień dla celów pitnych.

Zalegająca na utworach trzeciorzędowych miąższa pokrywa czwartorzędu zawiera 3 poziomy wodonośne. Pierwszy – najpłytszy – poziom wodonośny zasilany jest przez wody opadowe – z wyjątkiem tych miejsc, gdzie na powierzchni występują utwory nieprzepuszczalne. Głębokość występowania pierwszego poziomu wodonośnego uzależniona jest od budowy geologicznej, przepuszczalności gruntów i rzeźby terenu. Płaska rzeźba terenu oraz stosunkowo niewielkie wyniesienie w stosunku do dolin, a także często płytko występujący strop glin (około 2,5 m) powodują, że na przeważającej części terenu gminy wody pierwszego poziomu wodonośnego występują płycej niż 2,0 m ppt. Ludność zaopatruje się w wodę z pierwszego poziomu wodonośnego.

2.2.4 Gleby

Gleby Sokołowa Podlaskiego, podobnie jak gleby większej części Polski, wykształciły się na podłożu osadów czwartorzędowych, głownie plejstoceńskich. Należą one do środkowoeuropejskiej strefy glebowej. Ich rozwój przebiegał w warunkach klimatu umiarkowanego. Charakterystyczne dla tej strefy są gleby bielicowe, pyłowe i brunatne. Wytworzone one są z glin zawałowych lekkich oraz piasków leżących na glinach.

Powierzchnia gruntów rolnych na terenie Sokołowa Podlaskiego
(dane UM Sokołów Podlaski)

Powierzchnia gruntów rolnych [ha]				
ogółem	**grunty orne**	**sady**	**łąki**	**pastwiska**
1056,5689	**901,0977**	**11,6164**	**37,7245**	**106,1303**

Na obwodzie miasta jak również w jego sąsiedztwie występują żyzne gleby strukturalne o właściwych stosunkach wodnych, zaliczane do kompleksów uprawnych: pszennego bardzo dobrego i pszennego, żytniego bardzo dobrego 1,2,4, w klasach bonitacyjnych II, IIIa i IIIb, nadające się do uprawy wszelkich roślin polowych, sadownictwa i warzywnictwa. Są to obszary o korzystnych warunkach do intensyfikacji upraw i podlegają prawnej ochronie przed innym użytkowaniem.

Tereny zurbanizowane położone są przeważnie na glebach w przewadze V i VI klasy bonitacyjnej, lub lokalnych destruktach glebowych. Są to grunty nośne prawie płaskie.

2.2.5 Grunty leśne i tereny zieleni miejskiej

Do lasów i gruntów leśnych zalicza się zwartą powierzchnię o wielkości co najmniej 0,10 ha, pokrytą roślinnością leśną (zalesioną) lub przejściowo jej pozbawioną (niezalesioną) oraz grunty związane z gospodarką leśną. Do gruntów związanych z gospodarką leśną zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne na gruntach leśnych, miejsca składowania drewna, urządzenia melioracyjne, tereny pod liniami energetycznymi, parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

Na terenie miasta Sokołów Podlaski powierzchnia gruntów leśnych wynosi ok. 2,6 ha, z tego 1,93 ha stanowią grunty prywatne nie stanowiące własności Skarbu Państwa, nadzorowane przez Nadleśnictwo Sokołów na zlecenie Starosty Sokołowskiego. Dotychczas nie wykonano dla nich uproszczonych planów urządzenia lasu. Pozostałe 0,67 ha to grunty publiczne związane z gospodarką leśną, stanowi je teren zabudowy Nadleśnictwa Sokołów przy ul. Kupientyńskiej 17B w Sokołowie Podlaskim.

Z uwagi, iż Sokołów Podlaski jest gminą miejską, nie jest możliwe utrzymanie poziomu zalesienia zbliżonego do lesistości obszarów wiejskich. Niski poziom zalesienia w przypadku miasta jest zjawiskiem naturalnym i powszechnym i nie można wymagać w tym przypadku konieczności osiągnięcia 25 % zalesienia - celu jaki postawiony jest do osiągnięcia w 2020 r. w stosunku do województwa w „Programie zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020".

Powierzchnia lasów w 2009 r. (wg GUS)

L.p.	Region	Powierzchnia gruntów leśnych				Lesistość %
		Ogółem	Lasy ogółem	Grunty leśne		
				Publiczne	Prywatne	
		ha				
1.	województwo mazowieckie	814 029,3	802 074,4	467 561,7	346 467,6	22,60%
2.	podregion ostrołęcko-siedlecki	315 835,1	311 681,8	168 430,4	147 404,7	25,80%
3.	powiat sokołowski	26 684,5	26 515,8	7671,7	19 012,8	23,40%
4.	Sokołów Podlaski	2,6	2	0,6	2	0,10%

Na obszarze miasta wyróżnić można tereny zieleni urządzonej (parki, skwery, zadrzewienia cmentarne) stanowiące na koniec 2010r. 13,8770 ha, a do których zalicza się między innymi:

- Skwer PCK - przy ul. Magistrackiej,
- Skwer NMP - przy ul. Kilińskiego,
- Skwer im. Ks. Brzóski - przy Placu Ks. Brzóski,
- Skwer przy ul. Repkowskiej,
- Skwer Ks. Pielasy – ul. Wolności róg Długiej,
- Skwer im. A Mickiewicza,
- Skwer przy Urzędzie Miasta i Sokołowskim Ośrodku Kultury,
- Bulwar wzdłuż rzeki Cetynia na odcinku od ul. Siedleckiej do ul. Kosowskiej,
- Zespół Parkowo – Pałacowy przy ulicy Lipowej,

- Skalnik przy ul. M.C. Skłodowskiej,
- Zieleniec przy Urzędzie Stanu Cywilnego,
- Zieleniec przy Urzędzie Gminy Sokołów Podlaski przylegający do ul. Kupientyńskiej,
- Skwer przy ul. Kolejowej.

Wprawdzie nie są to typowe naturalne zbiorowiska roślinne, jednak odgrywają istotną rolę w zachowaniu równowagi ekologicznej, poprzez wprowadzenie różnorodności gatunkowej do monogatunkowej zieleni stref zabudowy. Występujący tam drzewostan jest stosunkowo młody, różnorodny gatunkowo. Przeważają lipy, klony, topole, wierzby, nielicznie występują wiązy. Obszary zieleni miejskiej objęte są stałą konserwacją, prowadzone są coroczne nasadzenia oraz uzupełnienia drzew i krzewów. Tereny te jako enklawy zieleni miejskiej spełniają istotną rolę wypoczynkową, rekreacyjną a także pełnią rolę naturalnego bufora dla zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego.

Cennymi fragmentami szaty roślinnej na terenie Miasta Sokołów Podlaski są:

- Park Zespołu Parkowo – Pałacowego przy ul. Lipowej ze znaczną ilością starodrzewu, w tym 27 drzew uznanych za pomniki przyrody;
- Starodrzew wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego miasta (ul. Wolności) – na odcinku tym znajdują się cenne okazy drzew (dominujący klon cukrowy);
- Zadrzewienia nad rzeką Kościółek i Cetynia – wzdłuż tych rzek znajdują się zbliżone do naturalnych zbiorowiska roślinne takie jak: łęg olszowo – jesionowy, ols, łęg wierzbowo – topolowy. Obszary te można uznać za jedne z ostatnich zbiorowisk naturalnych na terenie miasta.

Na terenach zabudowanych występuje stosunkowo uboga szata roślinna związana z osiedlami, terenami przemysłowymi i kolejowymi. Zabudowie jednorodzinnej towarzyszą ogródki z dominacją roślin ozdobnych.

Tereny zielone obejmują również szpalery drzew, występujące głównie w postaci ciągów śródłąkowych i obsadzeń przydrożnych.

2.2.6 System obszarów chronionych

Miasto Sokołów Podlaski wpisane jest w system przyrodniczych obszarów chronionych. Zarówno miasto jak i okolice znajdują się w południowych krańcach obszaru Zielone Płuca Polski (ZPP). Obszar objęty porozumieniem działań na rzecz ekorozwoju Zielone Płuca Polski znajduje się w północno-wschodniej części kraju i ma na celu ochronę najcenniejszych w kraju i Europie systemów ekologicznych o stosunkowo niezmienionym, naturalnym stanie. Ideą funkcjonowania ZPP jest zrównoważony rozwój oraz ochrona różnorodności i tożsamości przyrodniczej i kulturowej Polski.

Na terenie Sokołowa Podlaskiego występuje 30 obiektów objętych prawną ochroną, są to pomniki przyrody.

Pomniki przyrody - pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Zgodnie z zapisami w Rozporządzeniu Wojewody Mazowieckiego z dnia 2 marca 2009 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu sokołowskiego, w mieście Sokołów Podlaski znajdują się trzy pomniki przyrody, są nimi:

1 **Głaz narzutowy**: granit o obwodzie 570 cm, wys. 145 c, zlokalizowany przy ul. Piłsudskiego;
2 **Dąb szypułkowy** (Quercus robur): o obwodzie na wys. 130 cm – 282 cm, wys. 23 m., rosnący przy ul. Ks. Bosko 6;
3 **Wiąz szypułkowy** (Ulmus laevis): o obwodzie na wys.130 cm – 350 cm, wys. 19 m., rosnący przy ul. Bulwar nad rzeką Cetynią.

W 2001 roku uchwałą Nr XXXIV/196/2001 Rady Miejskiej w Sokołowie Podlaskim z dnia 21 czerwca 2001r. uznano za pomniki przyrody 27 drzew na terenie Zespołu Parkowo – Pałacowego przy Ul. Lipowej.

Wykaz drzew objętych ochroną na terenie Parku Zabytkowego przy ul. Lipowej:

Lp.	Nazwa polska gatunku	Nazwa łacińska	Zasięg korony	Obwód pnia na wys. 130 cm
1.	Kasztanowiec biały	Aesculus hippocast.	8	250
2.	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	12	295
3.	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	6	246
4.	Wiąz górski	Ulmus montana	8	237
5.	Dąb szypułkowy	Quercus robur	8	300
6.	Dąb szypułkowy	Quercus robur	10	350
7.	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	8	365
8.	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	6	301
9.	Grab pospolity	Carpinus betulus	10	200
10.	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	15	250
11.	Żywotnik zachodni	Thuja occidentalis	6	117
12.	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	6	263
13.	Świerk syberyjski	Picea excelsa	8	200
14.	Świerk syberyjski	Picea excelsa	8	180
15.	Dąb szypułkowy	Quercus robur	10	360
16.	Topola czarna	Populus nigra	15	450
17.	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	8	282
18.	Klon platanolistny	Acer platanoides	10	250
19.	Świerk syberyjski	Picea excelsa	8	224
20.	Sosna wejmutka	Pinus strobus	7	157
21.	Olsza czarna	Alnus glutinosa	8	246
22.	Klon platanolistny	Acer platanoides	12	235
23.	Klon platanolistny	Acer platanoides	14	230
24.	Klon platanolistny	Acer platanoides	12	300
25.	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	10	295
26.	Klon platanolistny	Acer platanoides	14	270
27.	Dąb szypułkowy	Quercus robur	14	342

2.2.7 Infrastruktura

Zaopatrzenie w wodę

Na terenie Sokołowa Podlaskiego system zaopatrzenia w wodę bazuje na ujęciach wód podziemnych z piętra trzeciorzędowego, z których woda rozprowadzana jest siecią do odbiorców indywidualnych. Dostarczana woda spełnia wymagane normy sanitarne i pokrywa zapotrzebowanie na cele bytowo-gospodarcze i przeciwpożarowe. Budowa sieci pozwoliła na nieograniczony dostęp do wody. Stopień zwodociągowania na terenie miasta wynosi ok. 95%.

Zaopatrzenie miasta w wodę odbywa się z dwóch ujęć wody zlokalizowanych w Kolonii Bartosz (gmina Sokołów Podlaski) oraz na terenie miasta Sokołów Podlaski.

Długość sieci wodociągowej (stan na koniec 31.12.2010r.) w Sokołowie Podlaskim wynosi 106,218 km. Sieć wodociągowa rozdzielcza (przewody uliczne służące do rozprowadzania wody do odbiorców za pośrednictwem połączeń do budynków i innych obiektów) wynosi 54,682 km, sieć magistralna (przesyłowa- przewody doprowadzające wodę od oddalonego źródła ujęcia wody do sieci rozdzielczej wodociągowej) ma długość 3,7 km, przyłącza wodociągowe natomiast wynoszą 47,836 km. Ilość przyłączy wodociągowych wynosi 2496 szt.

W porównaniu z danymi dla całego powiatu, gdzie procent zwodociągowania wynosi ok.79%, miasto Sokołów Podlaski cieszy się bardzo dobrą sytuacją pod względem zaopatrzenia ludności w infrastrukturę wodociągową.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

- Kanalizacja sanitarna i oczyszczalnie ścieków

Łączna długość sieci kanalizacyjnej (stan na koniec 31.12.2010r.) wynosi 84,869 km, z czego sieć rozdzielcza wynosi 61,681 km, natomiast przyłącza kanalizacyjne 23,188 km. Funkcjonuje 1848 przyłączy kanalizacji. Stopień skanalizowania miasta wynosi ok. 90 %.

Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków typu mechaniczno – biologicznego z podwyższonym usuwaniem biogenów zlokalizowanej przy ul. Kosowskiej 75 będącej pod nadzorem Przedsiębiorstwa Usług Inżynieryjno-Komunalnych w Sokołowie Podlaskim. Odbiornikiem ścieków jest rzeka Kościółek. Przepustowość oczyszczalni wynosi 10 000 m^3/dobę (RLM 83000 – równoważna liczba mieszkańców).

Charakterystyka ścieków (wg PUiK Sp. z o.o. w Sokołowie Podlaskim)

L.p.	Wskaźniki	Ładunki w ściekach oczyszczonych			
		Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Norma wg decyzji
1.	CHZT mg/dm^3	22,17	32,05	34,78	125
2.	BZT5 mg/dm^3	2,62	4,17	4,07	15
3.	Fosfor ogólny mg/dm^3	0,81	1,32	0,81	2
4.	Azot ogólny mg/dm^3	5,77	9,77	11,53	15
5.	Zawiesina mg/dm^3	6,20	6,53	5,09	35

- Kanalizacja deszczowa

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 07.06.2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. Nr 72, poz. 747) ściekami są również wody opadowe lub roztopowe, ujęte w systemy kanalizacyjne, pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych, w tym z centrów miast, terenów przemysłowych i składowych, baz transportowych oraz dróg i parkingów o trwałej nawierzchni.

Ścieki deszczowe stanowią problem dla miasta Sokołów Podlaski. Systemem kanalizacji deszczowej objęta jest tylko część powierzchni miasta. Długość kanalizacji deszczowej wynosi 19754,50 m. W skład systemu kanalizacyjnego wchodzi 456 studni rewizyjnych i komór oraz 512 sztuk studni wpustowych ulicznych tzw. kratek. Wyloty kanałów zlokalizowane są bezpośrednio do rowu na Przeździatce, do rzeki Kościółek oraz Cetynia. Efektywność tego rodzaju kanalizacji jest nieznana, a poziom oczyszczania ścieków jest niedostateczny. W wielu miejscach nie ma kanalizacji deszczowej w ulicach a ścieki opadowe infiltrują swobodnie w grunt. Brak kanalizacji wzdłuż dróg powoduje zagrożenie dla środowiska takimi substancjami jak: ekstrakty eterowe, substancje ropopochodne.

Sieć gazowa

Zasilanie rejonu Sokołowa Podlaskiego następuje z magistrali gazu wysokometanowego DN 700 mm pnom= 6,4 Mpa, relacji Kobryń [Białoruś] – Warszawa, poprzez gazociąg lokalny DN 150 mm pnom= 6,4 Mpa, relacji Proszew – Sokołów Podlaski.

Łączna długość czynnej sieci gazowej w Sokołowie Podlaskim (stan na 31.12.2009r.) wynosi 10,912 km, z czego 0,74 km to czynna sieć przesyłowa a 10,172 km sieć rozdzielcza. Wszystkich przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych jest 315 szt. Zużycie gazu w 2009r. wyniosło 502,40 tyś.m^3.

Sieć energetyczna

Miasto zaopatrzone jest w sieć elektryczną w 100%. Sokołów Podlaski zasilany jest w energię elektryczną ze stacji transformującej energię elektryczną wysokiego napięcia 110 kV do poziomu średniego napięcia 15 kV, zlokalizowanej na terenie Miasta. Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu (w 2009r. wg GUS) wyniosło 14666 MW.h, w przeliczeniu na 1 mieszkańca 792,4 kW.h.

W chwili obecnej potrzeby miasta Sokołów Podlaski na energię elektryczną są zbilansowane i w pełni zabezpieczają potrzeby mieszkańców.

Komunikacja – drogi

Miasto Sokołów Podlaski jest korzystnie zlokalizowany względem ważnych szlaków komunikacyjnych. Znajduje się w obrębie oddziaływania drogi krajowej nr 63 (Warszawa – Drohiczyn - Siemiatycze) oraz drogi krajowej nr 63 (Siedlce-Sokołów Podlaski). Dodatkowo przez teren miasta przebiega droga wojewódzka: Sokołów Podlaski – Treblinka – Ostrów Mazowiecka.

Struktura przestrzenna miasta oparta jest na promienistym układzie głównych dróg wylotowych. Centralny punkt tego układu znajduje się w rejonie centrum miasta.

Miasto nie ma połączeń kolejowych dla ruchu osobowego, połączenia kolejowe kończą się w oddalonych o 31km Siedlcach.

2.2.8 Gospodarka odpadami

Sprawy gospodarki odpadami na terenie miasta Sokołów Podlaski reguluje Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Sokołów Podlaski na lata 2009 -2012 z perspektywą na lata 2013 – 2018 przyjęty i zatwierdzony uchwałą Nr XXXIX/271/2010 Rady Miasta w Sokołowie Podlaskim z dnia 26.02.2010 r. oraz Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta Sokołów Podlaski na lata 2009 – 2032 przyjęty i zatwierdzony uchwałą Rady Miejskiej Nr XXVIII/151/2009 z dnia 26 marca 2009 r. Uchwałą Rady Miejskiej Nr XLIII/255/2006 z dnia 07.04.2006r.w Sokołowie Podlaskim przyjęto również Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta.

Odpady z sektora komunalnego

Dnia 12.03.2010 r. weszła w życie ustawa z dnia 22 stycznia 2010 r. „o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw" (Dz. U. z 25 lutego 2010 r. Nr 28, poz. 145), która zmienia znaczenie pojęcia odpady komunalne. Przez odpady komunalne rozumie się *„odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych"*.

Odpady komunalne wytworzone na terenie miasta Sokołów Podlaski odbierane są przez dwie firmy:

1. Przedsiębiorstwo Usług Inżynieryjno – Komunalnych Sp. z o.o. w Sokołowie Podlaskim, ul. Kosowska 75. Przedsiębiorstwo zarządza także składowiskiem odpadów komunalnych w Suchodole Włościańskim gm. Sabnie, na którym deponowane są w/w odpady.
2. „Select" – Zakład Gospodarowania Odpadami w Wierzbnie, Wierzbno 97. Przedsiębiorstwo „Select" transportuje odpady na składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Cieszewo, zarządzane przez Remondis Drobin Komunalna Sp. z o.o. z siedzibą w Drobinie przy ul. Tupadzkiej 8.

Ponadto, firma Remondis Sp. z o.o. Warszawa ul. Zawodzie 16 uzyskała w drodze decyzji pozwolenie na zbieranie odpadów z terenu miasta Sokołów Podlaski, jednakże na dzień 31.12.2010 r. nie odnotowano zbiórki odpadów przez tą firmę.

Odpady komunalne z terenu miasta usuwane są na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z mieszkańcami lub administratorami budynków mieszkalnych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami wszyscy właściciele posesji zobowiązani są do posiadania pojemników na odpady i dowodów opłat za wywóz nieczystości.

Pod koniec roku 2010 r. Przedsiębiorstwo Usług Inżynieryjno - Komunalnych Sp. z o.o. miało zawarte 2336 umów na wywóz odpadów od wytwórców indywidualnych, natomiast Przedsiębiorstwo „Select" z Wierzbna posiadało 35 umów indywidualnych oraz umowę z Sokołowską Spółdzielnią Mieszkaniową na obsługę zasobów mieszkaniowych obejmującą 4230 osoby.

Na terenie miasta Sokołów Podlaski typowym jest system segregacji „u źródła", czyli worki lub pojemniki do segregacji, w które zaopatrywani są mieszkańcy. Właściciele nieruchomości mają obowiązek wydzielenia spośród strumienia odpadów komunalnych następujących frakcji: odpady opakowaniowe (papier i tektura, szkło, plastik, metale), odpady z remontów, odpady roślinne, odpady niebezpieczne, odpady wielkogabarytowe.

Do zbierania odpadów komunalnych zarówno zmieszanych jak i frakcji zbieranych selektywnie służą specjalnie oznaczone worki i pojemniki. Odpady zmieszane zbierane są w czarne worki lub pojemniki, frakcje zbierane selektywnie takie jak szkło, plastik, papier, metal zbierane są w specjalnie oznaczone worki kolorowe: szkło – worek zielony, papier – worek niebieski, tworzywa sztuczne – worek żółty. Do zbierania odpadów służą mieszkańcom również pojemniki i kontenery, ustawione przy punktach użyteczności publicznej. PUiK Sp. z o.o. zaopatruje klientów w worki do segregacji odpadów, umożliwia dzierżawę lub zakup pojemników 120l, 240l, 1100l, Kp-7.

Odbiory odbywają się bezpośrednio od mieszkańców, na podstawie wcześniej ustalonego grafiku. Są to odbiory cykliczne. Odpady komunalne zmieszane odbierane są z gospodarstw domowych raz na 2 tygodnie, natomiast odpady segregowane raz na miesiąc. Kontenery i pojemniki przy zabudowie wielorodzinnej opróżniane są w miarę napełnienia, zazwyczaj raz w tygodniu.

Ilość odpadów zebranych z miasta Sokołów Podlaski w 2010 r.
(dane z PUiK Sp. z o.o. i firmy „Select")

Odpady komunalne zmieszane	Papier i tektura	Tworzywa sztuczne	Szkło	Odpady wielkogabarytowe	Elektryczne i elektroniczne	Razem
Mg						
3419,29	**26,99**	**36,35**	**122,89**	**2,1**	**3,11**	**3605,52**

Spośród odpadów zbieranych na terenie miasta największą ilość stanowią odpady komunalne zmieszane. Wśród frakcji zbieranych selektywnie szkło stanowi odpad, którego mieszkańcy zbierają najwięcej.

Surowce wtórne są przekazywane do odzysku i recyklingu uprawnionym firmom posiadającym stosowne zezwolenia.

Głównym sposobem zagospodarowania odpadów z terenu miasta i okolic jest obecnie składowanie. Miasto posiada składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Suchodół Włościański na terenie Gminy Sabnie na działkach nr Ew. 942/1 i 945/7. Składowisko zostało uruchomione w 1978 roku.

Zgodnie z decyzją Wojewody Mazowieckiego Nr WŚR.I.JB/6640/6/07 z dnia 31.12.2007 r. składowisko w Suchodole Włościańskim uzyskało pozwolenie zintegrowane dla składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Powierzchnia zajmowana przez składowisko wynosi 1,65ha. Teren składowiska jest ogrodzony. Składowisko wyposażone jest w brodzik dezynfekcyjny, spycharkę, koparkę oraz instalację do odgazowywania. Powierzchnia kwatery do składowania wynosi ok. 0,03 ha, pojemność kwatery 165 000 Mg, ilość składowanych odpadów 7200 Mg/rok.

Zgodnie z zapisami Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015, przewiduje się zamknięcie składowiska w Suchodole Włościańskim do końca roku 2012

W 2001 roku na terenie Przedsiębiorstwa Usług Inżynieryjno-Komunalnych Sp. z o.o. przy ul. Kosowskiej 75 w Sokołowie Podlaskim uruchomiona została przesypownia odpadów. Przez przesypownię przechodzi ok.85% wszystkich odpadów przyjmowanych na składowisko, głównie z terenu miasta. Przesypownia służy do częściowej segregacji

surowców wtórnych. Efektywność segregacji jest jednak niska ze względu na brak linii sortowniczej. Większość prac wykonywanych jest ręcznie.

Odpady z sektora gospodarczego

Terminem „odpady przemysłowe" określane są powstające w procesach produkcyjnych stałe i ciekłe substancje oraz przedmioty bezużyteczne bez dodatkowych zabiegów technologicznych.

Miasto Sokołów Podlaski wiedzę o stanie gospodarki odpadami w podmiotach gospodarczych na terenie miasta opiera przede wszystkim na dokumentacjach składanych przez te podmioty na etapie uzyskiwania wymaganych prawem uregulowań w zakresie gospodarki odpadami (decyzje administracyjne: pozwolenia na wytwarzanie odpadów lub zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi informacje o wytwarzanych odpadach i sposobach gospodarowania nimi).

Zbieranie, gromadzenie i transport odpadów powstających w sektorze MŚP nie jest zadaniem gminy, wobec czego gmina nie organizowała w tym zakresie systemu. Przedsiębiorcy mają obowiązek działania w tym zakresie zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. 2007 nr 39, poz. 251 z późn. zm.) oraz posiadanymi decyzjami lub złożoną informacją. Samorząd miasta posiada rolę kontrolną w tym zakresie.

Każdy wytwórca opadów jest zobowiązany do rozwiązania gospodarki odpadami we własnym zakresie. Zwykle odpady przemysłowe są odbierane, odzyskiwane lub unieszkodliwiane przez uprawnionych odbiorców posiadających stosowne zezwolenia.

Pod koniec roku 2010 r. PUiK Sp. z o.o. miało zawarte 262 umowy na wywóz odpadów od podmiotów gospodarczych.

Największy udział w wytwarzaniu odpadów ma przemysł przetwórstwa rolno – spożywczego. Do odpadów przemysłowych zaliczane są również osady z oczyszczalni miejskiej oraz odpady z przedsiębiorstw energetyki cieplnej.

Największymi wytwórcami odpadów przemysłowych w Sokołowie Podlaskim są (dane za 2009 r. z Wojewódzkiego Systemu Odpadowego):

Lp.	**Posiadacz odpadu**	**Masa [Mg] wytworzonych odpadów**
1.	SEGROMET Przedsiębiorstwo Przerobu Złomu Metali ul. Węgrowska 2	171 973,2300
2.	SOKOŁÓW S.A. ul. Aleja 550-lecia 1	11 895,9112
3.	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska ul. Lipowa 54	10 794,0040
4.	PUiK Sp. z o.o. ul. Kosowska 75	4 333,5785
5.	Krajowa Spółka Cukrowa S.A. - Cukrownia Łapy ul. Fabryczna 1	703,5200
6.	STALFA Sp. z o.o. ul. O. Wichury 2	530,3950
7.	DAT-Schaub Polska Sp. z o.o. ul. Al. 550-lecia 1	482,3000

Odpady wytworzone w Sokołowie Podlaskim wyniku prowadzenia działalności gospodarczej w 2009 r. (wg Wojewódzkiego Systemu Odpadowego)

L.p.	Kod	Nazwa	Ilość Mg	Odpady poddane odzyskowi lub unieszkodliwieniu	
			wytworzonych	Masa Mg	Proces*
Odpady z rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności					
1.	02 01 82	Zwierzęta padłe i ubite z konieczności	1,6000	-	-
2.	02 02 02	Odpadowa tkanka zwierzęca	7 528,1000	-	-
3.	02 02 03	Surowce i produkty nienadające się do spożycia i przetwórstwa	1 281,3000	-	-
4.	02 02 04	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków	320,0000	-	-
5.	02 02 81	Odpadowa tkanka zwierzęca stanowiąca materiał szczególnego i wysokiego ryzyka, w tym odpady z produkcji pasz mięsno-kostnych inne niż wy mienione w 02 02 80	231,0000	-	-
6.	02 03 04	Surowce i produkty nie nadające się do spożycia i przetwórstwa	4,0740	-	-
7.	02 03 05	Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków	625,0000	-	-
8.	02 03 80	Wytłoki, osady i inne odpady z przetwórstwa produktów roślinnych	3 309,4100	-	-
9.	02 05 80	Odpadowa serwatka	10 535,0000	-	-
Odpady z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury					
10.	03 01 05	Trociny, wióry, ścinki, drewno, płyta wiórowa i fornir inne niż wymienione w 03 01 04	0,1260	0,1260	R1
Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania powłok ochronnych (farb, lakierów, emalii ceramicznych), kitu, klejów, szczeliw i farb drukarskich					
11.	08 03 18*	Odpadowy toner drukarski inny niż wymieniony w 08 03 17	0,0180	-	-
Odpady z przemysłu fotograficznego i usług fotograficznych					
12.	09 01 01*	Wodne roztwory wywoływaczy i aktywatorów	0,9100	-	-
13.	09 01 04*	Roztwory utrwalaczy	1,6500	-	-
14.	09 01 07	Błony i papier fotograficzny zawierające srebro lub związki srebra	0,1140	-	-
Odpady z procesów termicznych					
15.	10 01 01	Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów (z wyłączeniem pyłów z kotłów wymienionych w 10 01 04)	4 377,6800	-	-

L.p.	Kod	Nazwa	Ilość Mg	Odpady poddane odzyskowi lub unieszkodliwieniu	
			wytworzonych	Masa Mg	Proces*
16.	10 01 03	Popioły lotne z torfu i drewna niepoddanego obróbce chemicznej	6,0000	-	-
17.	10 01 80	Mieszanki popiołowo-żużlowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	721,8900	-	-
Odpady z chemicznej obróbki i powlekania powierzchni metali oraz innych materiałów i z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych					
18.	11 05 99	Inne niewymienione odpady	25,0000	-	-
Odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych					
19.	12 01 01	Odpady z toczenia i piłowania żelaza oraz jego stopów	462,9000	-	-
20.	12 01 03	Odpady z toczenia i piłowania metali nieżelaznych	3,4000	-	-
21.	12 01 13	Odpady spawalnicze	1,0000	-	-
22.	12 01 17	Odpady poszlifierskie inne niż wymienione w 12 01 16	12,9000	-	-
23.	12 01 18*	Szlamy z obróbki metali zawierające oleje	0,3800	-	-
Oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw					
24.	13 01 13*	Inne oleje hydrauliczne	0,4800	-	-
25.	13 02 05*	Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowoorganicnych	2,3280	-	-
26.	13 02 08*	Inne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe	7,1190	-	-
27.	13 05 08*	Mieszanina odpadów z piaskowników i z odwadniania olejów w separatorach	5,5000	-	-
Odpady z rozpuszczalników organicznych, chłodziw i propelentów					
28.	14 06 03*	Inne rozpuszczalniki i mieszaniny rozpuszczalników	0,0900	-	-
Odpady opakowaniowe, sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nie ujęte w innych grupach					
29.	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	249,6024	-	-
30.	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	53,7234	1,2940	R14
31.	15 01 04	Opakowania z metali	7,4000	-	-
32.	15 01 05	Opakowania wielomateriałowe	1,2000	-	-
33.	15 01 10*	Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone	0,2903	-	-

L.p.	Kod	Nazwa	Ilość Mg	Odpady poddane odzyskowi lub unieszkodliwieniu	
			wytworzonych	Masa Mg	Proces*
34.	15 01 11*	Opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego, włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi	0,1930	-	-
35.	15 02 02*	Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB)	3,5430	-	-
36.	15 02 03	Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania i ubrania ochronne inne niż wymienione w 15 02 02*	1,2230	0,0730	R14
Odpady nieujęte w innych grupach					
37.	16 01 03	Zużyte opony	40,4680	-	-
38.	16 01 07*	Filtry olejowe	0,7590	-	-
39.	16 01 12	Okładziny hamulcowe inne niż wymienione w 16 01 11	0,0200	-	-
40.	16 01 13*	Płyny hamulcowe	0,2670	-	-
41.	16 01 15	Płyny zapobiegające zamarzaniu inne niż wymienione w 16 01 14	0,0100	-	-
42.	16 01 16	Zbiorniki na gaz skroplony	2,6430	-	-
43.	16 01 17	Metale żelazne	822,4260	-	-
44.	16 01 18	Metale nieżelazne	17,7850	-	-
45.	16 01 19	Tworzywa sztuczne	5,9000	-	-
46.	16 01 20	Szkło	13,9740	-	-
47.	16 01 22	Inne niewymienione elementy	0,8800	-	-
48.	16 01 99	Inne niewymienione odpady	1,9630	-	
49.	16 02 11*	Zużyte urządzenia zawierające freony, HCFC, HFC	0,0700	-	-
50.	16 02 13*	Zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12	0,3010	-	-
51.	16 02 14	Zużyte urządzenia inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 13	1,3420	-	-
52.	16 02 15*	Niebezpieczne elementy lub części składowe usunięte z zużytych urządzeń	0,0280	-	-
53.	16 02 16	Elementy usunięte z zużytych urządzeń inne niż wymienione w 16 02 15	0,2930	-	-

L.p.	Kod	Nazwa	Ilość Mg	Odpady poddane odzyskowi lub unieszkodliwieniu	
			wytworzonych	Masa Mg	Proces*
54.	16 03 80	Produkty spożywcze przeterminowane lub nieprzydatne do spożycia	18,9000	-	-
55.	16 05 06*	Chemikalia laboratoryjne i analityczne zawierające substancje niebezpieczne, w tym mieszaniny chemikaliów laboratoryjnych i analitycznych	0,0670	-	-
56.	16 06 01*	Baterie i akumulatory ołowiowe	22,2200	-	-
57.	16 06 02*	Baterie i akumulatory niklowo-kadmowe	0,0090	-	-
58.	16 06 04	Baterie alkaliczne	0,0075	-	-
59.	16 06 05	Inne baterie i akumulatory	0,0130	-	-
60.	16 07 08*	Odpady zawierające ropę naftową lub jej produkty	1,4250	-	-
Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej					
61.	17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	169 477,7650	-	-
62.	17 01 02	Gruz ceglany	3,5000	-	-
63.	17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	1,8000	-	-
64.	17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	14,9000	-	-
65	17 02 01	Drewno	159,975	0,6350	R1
66.	17 04 01	Miedź, brąz, mosiądz	58,4960	-	-
67.	17 04 02	Aluminium	137,5760	-	-
68.	17 04 03	Ołów	0,0050	-	-
69.	17 04 04	Cynk	0,0030	-	-
70.	17 04 05	Żelazo i stal	14,4870	-	-
71.	17 04 07	Mieszaniny metali	83,4000	-	-
72.	17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	1 254,6760	-	-
Odpady medyczne i weterynaryjne					
73.	18 01 01	Narzędzia chirurgiczne i zabiegowe oraz ich resztki	0,0070	-	-
74.	18 01 02*	Części ciała i organy oraz pojemniki na krew i konserwanty służące do jej przechowywania	1,2640	-	-

L.p.	Kod	Nazwa	Ilość Mg	Odpady poddane odzyskowi lub unieszkodliwieniu	
			wytworzonych	Masa Mg	Proces*
75.	18 01 03*	Inne odpady, które zawierają żywe drobnoustroje chorobotwórcze lub ich toksyny oraz inne formy zdolne do przeniesienia materiału genetycznego	50,6165	-	-
76.	18 01 09	Leki inne niż wymienione w 18 01 08	0,0055	-	-
Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych					
77.	19 08 01	Skratki	56,3000	56,3000	D5
78.	19 08 02	Zawartość piaskowników	694,0400	33,5000	R14
79.	19 08 05	Ustabilizowane komunalne osady ściekowe	3 508,8100	411,3200	R14
				2528,3000	R10
80.	19 12 01	Papier i tektura	9,5000	-	-

* procesy odzysku lub unieszkodliwiania odpadów wg Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. 2007 nr 39 poz. 251 z późn. zm.):

R1- Wykorzystanie jako paliwa lub innego środka wytwarzania energii;
R10- Rozprowadzanie na powierzchni ziemi w celu nawożenia lub ulepszania gleby;
R14- Inne działania polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub części;
D5- Składowanie na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne.

Komunalne osady ściekowe

Komunalne osady ściekowe to pochodzący z oczyszczalni ścieków osad z komór fermentacyjnych oraz innych instalacji służących do oczyszczania ścieków komunalnych oraz innych ścieków o składzie zbliżonym do składu ścieków komunalnych. Powstające w procesie oczyszczania ścieków osady powinny być poddawane przeróbce, a następnie właściwie wykorzystane, zagospodarowane bądź unieszkodliwione.

Głównym wytwórcą osadów ściekowych na terenie miasta jest PUiK Sp. z o.o. w Sokołowie Podlaskim, które powstają w trakcie eksploatacji Miejskiej Oczyszczalni Ścieków. Jest to mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia, z podwyższonym usuwaniem biogenów o max. mocy przerobowej 10000m^3/dobę (RLM 83000).

W 2010 r. wytworzono 2401,14 Mg osadów ściekowych (631,35 Mg suchej masy) o kodzie 19 08 05 (zgodnie z katalogiem odpadów Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz.1206).

Osady komunalne są poddawane procesom odzysku, przez przygotowanie ich do rolniczego i przyrodniczego wykorzystania z zachowaniem warunków zawartych w art.43 ust.1 o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r.(Dz. U. z 2010 r. nr 185, poz. 1243 z późn. zm.).

Komunalna oczyszczalnia ścieków (wg GUS 2009)

L.p.	Wyszczególnienie		Jednostka	Wartość dla Sokołowa Podlaskiego
1	Oczyszczalnie biologiczne		szt.	1
2	Oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów		szt.	1
3	Ścieki oczyszczane	razem	dam3/rok	1 540,9
4	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię	razem	osoba	17 890
5	Osady wytworzone w ciągu roku ogółem		t	557
6	Osady stosowane	w rolnictwie	t	402
		do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne		65
7	Osady składowane (w tym czasowo)		t	90
8	Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM		osoba	83 000

Ocena gospodarki odpadami

W ocenie gospodarki odpadami na terenie miasta Sokołów Podlaski zwrócono uwagę m.in. na:

1. deponowanie na składowiskach zbyt dużej ilości nieprzetworzonych odpadów komunalnych;
2. niewielki postęp w zmniejszaniu ilości odpadów kierowanych na składowiska – niski poziom selektywnej zbiórki odpadów;
3. niewystarczający poziom selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji;
4. nieefektywne prowadzenie zbiórki odpadów niebezpiecznych co sprawia że na składowisko odpadów komunalnych trafiają m.in. baterie, odpady zawierające rozpuszczalniki, świetlówki, oleje odpadowe;
5. brak monitoringu nad prawidłowym postępowaniem z odpadami medycznymi i weterynaryjnymi w prywatnych gabinetach lekarskich, stomatologicznych i weterynaryjnych.

3 MONITORING I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.) źródłem informacji o środowisku jest w szczególności państwowy monitoring środowiska stanowiący system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku.

Państwowy monitoring środowiska obejmuje, uzyskiwane na podstawie badań monitoringowych, informacje w zakresie:

- ✓ jakości powietrza;
- ✓ jakości wód śródlądowych powierzchniowych i podziemnych oraz morskich wód wewnętrznych i wód morza terytorialnego;
- ✓ jakości gleby i ziemi;
- ✓ hałasu;
- ✓ promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych;
- ✓ stanu zasobów środowiska, w tym lasów;
- ✓ rodzajów i ilości substancji lub energii wprowadzanych do powietrza, wód, gleby i ziemi;
- ✓ wytwarzania i gospodarowania odpadami.

Badania monitoringowe przeprowadza się w sposób cykliczny, stosując ujednolicone metody zbierania, gromadzenia i przetwarzania danych.

Aktualny stan środowiska naturalnego w mieście Sokołów Podlaski został określony na podstawie danych zamieszczonych w opracowaniu „Powiat sokołowski. Informacja o stanie środowiska" opracowanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, Delegatura w Mińsku Mazowieckim za rok 2009. Stan środowiska określany jest na podstawie badań monitoringowych poszczególnych komponentów środowiska oraz wyników kontroli w zakresie przestrzegania przepisów ochrony środowiska przez jednostki organizacyjne. Z uwagi na niewielki zakres pomiarów prowadzonych na terenie miasta Sokołów Podlaski, jako reprezentacyjny w określeniu stanu środowiska powołano się na stan środowiska na terenie całego powiatu sokołowskiego lub też strefy siedlecko – mińskiej, do której należy powiat sokołowski.

3.1 Zanieczyszczenia powietrza

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

1) utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach;
2) zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane;
3) zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Zanieczyszczenia powietrza można podzielić na zanieczyszczenia pierwotne, które występują w powietrzu w takiej postaci, w jakiej zostały uwolnione do atmosfery, i zanieczyszczenia wtórne, będące produktami przemian fizycznych i reakcji chemicznych, zachodzących między składnikami atmosfery i jej zanieczyszczeniem (produkty tych reakcji

są niekiedy bardziej szkodliwe od zanieczyszczeń pierwotnych) oraz pyłami uniesionymi ponownie do atmosfery po wcześniejszym osadzeniu na powierzchni ziemi.

Lokalnie na stan czystości powietrza oddziałują przede wszystkim zanieczyszczenia z palenisk domowych tzw. emisji niskiej (emisja powierzchniowa) oraz ze środków transportu. Znaczny udział w zanieczyszczeniu powietrza mają zanieczyszczenia z procesów spalania paliw tzw. zanieczyszczenia energetyczne oraz zanieczyszczenia technologiczne.

Najczęściej stosowaną klasyfikacją źródeł emisji jest następujący podział:

- źródła punktowe związane z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi w zakładach przemysłowych;
- źródła liniowe związane z komunikacja;
- źródła powierzchniowe niskiej emisji rozproszonej komunalno- bytowej i technologicznej.

Główne źródła emisji zanieczyszczeń:

- energetyka zawodowa i przemysłowa;
- kotłownie lokalne i paleniska domowe.

Substancje wprowadzane do powietrza:

- popioły lotne;
- gazy spalinowe samochodów;
- pyły cementowe.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 03 marca 2008r. określa dopuszczalne poziomy podstawowych zanieczyszczeń powietrza takich jak: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenki azotu, tlenek węgla, ozon, benzen, pył zawieszony PM10 oraz ołów w pyle PM10. W rozporządzeniu tym określono dopuszczalne częstości ich przekraczania oraz marginesy tolerancji dla dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu oraz podano alarmowe poziomy: dwutlenku azotu, dwutlenku siarki i ozonu, dla których nawet krótkotrwałe przekroczenie może powodować zagrożenie dla zdrowia ludzi. Na terenie powiatu sokołowskiego nie zlokalizowano stacji pomiarowych zanieczyszczeń powietrza.

Roczna ocena jakości powietrza w strefie siedlecko - mińskiej w 2009r.

Cel ochrona zdrowia		Cel ochrona roślin i ekosystemów	
substancja	klasa strefy*	substancja	klasa strefy
Dwutlenek siarki	A	Dwutlenek siarki	A
Dwutlenek azotu	A	Tlenki azotu (NO_x)	A
Pył zawieszony PM10	A	Ozon (AOT40)**	A/C
Ołów	A	-	-
Benzen	A	-	-
Tlenek węgla	A	-	-
Arsen w pyle PM10	A	-	-
Nikiel w pyle PM10	A	-	-
Kadm w pyle PM10	A	-	-
Benzo/a/piren w pyle PM10	C	-	-
Ozon troposferyczny	A/C	-	-

** Klasa C- stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji;*

Klasa B- stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
Klasa A- stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczaj, a poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów długoterminowych.
***- dotyczy całej strefy mazowieckiej*

Strefa siedlecko - mińska w granicach której leży powiat i miasto Sokołów Podlaski zakwalifikowana została do strefy A (bez przekroczeń standardów) emisyjnych w wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2009 r. dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne. Dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe strefa siedlecko – mińska otrzymała klasę C za względu na przekroczenie poziomu benzo/a/piranu wg kryterium ochrony zdrowia.

Na terenie Sokołowa Podlaskiego znajduje się wiele obiektów stanowiących źródło zanieczyszczenia powietrza. Są to przede wszystkim kotłownie, w tym kotłownia miejska i kotłownie na terenie zakładów przemysłowych. Zanieczyszczenia emitują również mniejsze zakłady i paleniska przydomowe (tzw. emisja niska). W związku ze stale podnoszącą się świadomością ekologiczną mieszkańców miasta obserwuje się sukcesywne zastępowanie uciążliwych pieców węglowych na proekologiczne piece olejowe, gazowe. Niestety nadal często dochodzi w gospodarstwach domowych do spalania odpadów, które to działanie jest zabronione ze względu na dużą szkodliwość dla środowiska. Istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza powiększającym się z roku na rok jest transport drogowy. W ostatnich latach w Polsce nastąpił gwałtowny rozwój transportu drogowego, a wraz z nim pojawiły się nowe zagrożenia dla środowiska. Prawie dwukrotnie wzrosła liczba prywatnych samochodów. Towarzyszy temu niedostateczny rozwój sieci dróg, autostrad, co powoduje zatory, korki i większą emisję substancji i hałasu do środowiska. Ponadto, transport jest jednym ze źródeł zanieczyszczenia gleb i wód w wyniku wymywania zanieczyszczeń z powierzchni dróg i terenów przyległych do ciągów komunikacyjnych. Wtórnym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest m.in. wysypisko odpadów zlokalizowane w Suchodole Włościańskim.

Zanieczyszczenia przemysłowe (gazowe i pyłowe) emitują największe zakłady zlokalizowane w Sokołowie Podlaskim oraz okolicznych miejscowościach. Istotnymi źródłami zanieczyszczeń powietrza w mieście są:

- PUIK Sp. z o.o.- Kotłownia Rejonowa przy ul. Piłsudskiego 8;
- Sokołowskie Zakłady Mięsne „SOKOŁÓW" S.A. w Sokołowie Podlaskim;
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Sokołowie Podlaskim;
- SEGROMET Sp. z o.o. w Sokołowie Podlaskim;
- stacje paliw.

Zakłady Mięsne „SOKOŁÓW" S.A. Oddział Sokołowskie Zakłady Mięsne oraz instalacja do chowu drobiu zlokalizowana na działce o nr ewidencyjnym 3480/5 prowadzona przez Pana Wiesława Goławskiego, posiadają ustalone warunki emisji zanieczyszczeń do powietrza w pozwoleniu zintegrowanym.

Zgodnie z art.152 ustawy z dnia 27.04.2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. nr 25, poz. 150, z późn. zm.) instalacje lub urządzenia, z których emisja nie wymaga pozwolenia, a które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko, podlegają zgłoszeniu organowi ochrony środowiska. Na podstawie danych z Starostwa Powiatowego w Sokołowie Podlaskim na dzień 31.12.2010 r. 10 zakładów dokonało zgłoszeń dotyczących emisji gazów i pyłów.

W związku z eksploatacją instalacji kotłowni wykorzystywane są przy każdym emitorze instalacje odpylania spalin tj. cyklony, multicyklony, elektrofiltry, filtry tkaninowe. Zarówno Kotłownia Rejonowa jak i Sokołów S.A. posiadają zainstalowane na kotłach zespoły multicyklonów o sprawności odpylania odpowiednio 95 % i 90%. Okręgowa spółdzielnia Mleczarska jako urządzenie ograniczające emisję posiada cyklony o sprawności ok. 83%.

Emisja zanieczyszczeń do powietrza z energetycznego spalania paliw na terenie powiatu sokołowskiego w 2009 r. (wg danych WIOŚ)

Rodzaj zanieczyszczenia	**Ilość [kg]**			
	Spalanie węgla	**Spalanie oleju**	**Spalanie gazu**	**Razem**
SO_2	259 026	313	30	259 369
NO_2	95 242	725	633	96 600
CO	455 913	87	178	456 178
Pyły ze spalania paliw	89 413	261	7	89 681
Ogółem	899 594	1 386	848	901 828

W 2009 r. zaobserwowano wzrost emisji zanieczyszczeń w stosunku do 2008 r. o 14,1 %.

Na obszarze województwa mazowieckiego wystąpiło przekroczenie poziomu docelowego dla ozonu wg kryterium ochrony zdrowia. Na wszystkich stanowiskach pomiarowych w strefie mazowieckiej zanotowano dni z przekroczeniami. Przyczyny przekroczeń w ozonie to: komunikacja, warunki pogodowe, naturalne źródła emisji, napływ zanieczyszczeń spoza granic województwa.

3.2 Zanieczyszczenia wód powierzchniowych

Ochrona wód polega na zapewnieniu ich jak najlepszej jakości, w tym utrzymywanie ilości wody na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej,
w szczególności przez:

1) utrzymywanie jakości wód powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w przepisach;
2) doprowadzanie jakości wód co najmniej do wymaganego przepisami poziomu, gdy nie jest on osiągnięty.

Degradacja jakości wód obejmuje zmiany ich cech fizyko-chemicznych i biologicznych przez wprowadzenie do nich ogromnych ilości substancji organicznych i nieorganicznych, energii, czy substancji promieniotwórczych. Uniemożliwia to wykorzystanie zasobów wodnych do różnych celów związanych z działalnością i egzystencją człowieka.

Ścieki są mieszaniną zużytej wody oraz różnego rodzaju substancji płynnych, stałych, gazowych, radioaktywnych oraz ciepła, usuwanych z terenów miast i zakładów przemysłowych. W zależności od pochodzenia ścieki dzieli się na: bytowo-gospodarcze, przemysłowe i odpadowe.

Ochrona zasobów wodnych polega przede wszystkim na rozwiązaniach technicznych, takich jak:

- stosowanie bezściekowych technologii w produkcji przemysłowej;
- napowietrzanie wód stojących;
- zamykanie obiegów wodnych w cyklach produkcyjnych i odzysk wody ze ścieków;
- utylizacja wód kopalnianych oraz powtórne wtłaczanie tych wód do górotworu;
- zabezpieczanie hałd i wysypisk;
- oczyszczanie ścieków i unieszkodliwianie osadów ściekowych.

Głównym celem Ramowej Dyrektywy Wodnej jest osiągnięcie "dobrego stanu wód" do 2015r.

Na terenie miasta Sokołów Podlaski głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są ścieki komunalne i przemysłowe. W 2010 r. w mieście wytworzono ogółem 2 965 450 m^3 ścieków wymagających oczyszczenia.

W Sokołowie funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków należąca do Przedsiębiorstwa Usług Inżynieryjno - Komunalnych Sp. z o.o. w Sokołowie Podlaskim. Maksymalna przepustowość w/w oczyszczalni wynosi 10 000 m3/d. Wg danych z GUS za rok 2009 aż 98% ludności miasta korzysta z oczyszczalni ścieków.

Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest mały ciek Kościółek, wpadający do rzeki Cetyni.

Trudnym do zmierzenia źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych są niekontrolowane spływy powierzchniowe z obszarów rolnych, w tym chemizowanych i nawożonych. Ponadto poważnym zagrożeniem zarówno dla wód powierzchniowych jak też podziemnych są ścieki z gospodarstw rolnych. W większości przypadków są one gromadzone w nieszczelnych zbiornikach bezodpływowych, z których zanieczyszczenia przedostają się do wód.

W 2009r. w powiecie sokołowskim badaniami objęto dwie rzeki Cetynia i Bug. Próby pobierane zostały w 3 przekrojach pomiarowych, w tym w:

- 2 przekrojach pomiarowych (p.p.k. Sabnie i p.p.k. Białobrzegi) zlokalizowanych na rzece Cetyni;
- 1 przekroju pomiarowym (p.p.k. Frankopol) zlokalizowanym na rzece Bug.

Cetynia

Badanie wód rzeki Cetynia wykonywane w przekroju pomiarowym Sabnie (poniżej miasta Sokołowa Podlaskiego) wskazują na ogólny słaby stan ekologiczny wód ze względu na wskaźnik biologiczny – fitobentos oraz wskaźniki fizyko-chemiczne: ogólny węgiel organiczny, azot Kjeldahla, azot azotanowy, azot ogólny, fosfor ogólny oraz wskaźnik z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych – selen.

Względem badań wykonanych w 2008 roku zaobserwowano nieznacznie niższe stężenia substancji biogennych oraz mniejsze zanieczyszczenie bakteriologiczne (liczba bakterii coli i coli typu fekalnego).

W drugim przekroju pomiarowym Białobrzegi (przekrój ujściowy do Bugu) stwierdzono poprawę jakości wody z biegiem rzeki (mniejsze zanieczyszczenie bakteriologiczne oraz niższe stężenia biogenów). Stan (potencjał) ekologiczny wód określany

jest jako umiarkowany ze względu na stężenia fitoplanktonu oraz wskaźniki biogenne: azot Kjeldahla, azot azotanowy, azot ogólny, fosfor ogólny.

W stosunku do badań wykonanych w 2008 roku, stwierdzono nieznaczną poprawę (niższe stężenia fitoplanktonu oraz mniejsze zanieczyszczenie bakteriologiczne, natomiast nieznacznie wyższe stężenia substancji biogennych.

Jakość wód zbiorników jest prawdopodobnie nieco lepsza, niż jakość wód płynących, brak jest jednak wystarczających danych na ten temat.

Jakość wód powierzchniowych w powiecie sokołowskim (badanych w ramach monitoringu w latach 2008 - 2009r.)

Rok badań	Rzeka	Nazwa przekroju kontrolno-pomiarowego	Km lokalizacji	Typ abiotyczny	Klasa elementów biologicznych	Ocena elementów fizyko - chemicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
2008	CETYNIA	Sabnie	17,8	17	I klasa ? (chlorofil „a”)	poniżej stanu dobrego azot azot Kjeldahla, azot azotanowy, azot ogólny, fosfor ogólny (oraz selen)	umiarkowany*	**
2009					IV klasa (fitobentos)	poniżej stanu dobrego OWO, azot Kjeldahla, azot azotanowy, azot ogólny, fosfor ogólny	słaby	**
2008		Białobrzegi	2,1	24	V klasa (chlorofil „a”)	poniżej stanu dobrego BZT_5, azot Kjeldahla, azot azotanowy, azot ogólny, fosfor ogólny	zły	**
2009					III Klasa (fitoplankton)	poniżej stanu dobrego azot Kjeldahla, azot azotanowy, azot ogólny, fosfor ogólny	umiarkowany	dobry

* stan ekologiczny określony na podstawie wartości chlorofilu „a”. brak wyników innych wymaganych oznaczeń.
**stan chemiczny nie został określony (brak wymaganych oznaczeń).
Stan chemiczny określono tylko w p.p.k. Białobrzegi. Wskaźniki bakteriologiczne nie są uwzględnione w powyższej ocenie.

3.3 Zagrożenia wód podziemnych

Według danych uzyskanych z PUiK Sp. z o.o. w Sokołowie Podlaskim w 2010 r. pobór wody wyniósł 2 086 162m^3. Na potrzeby gospodarstw domowych zużycie wody wyniosło 535,151 tyś. m^3, na cele technologiczne zużyto 119,142 tyś. m^3, do pozostałych odbiorców dostarczono 986,079 tyś. m^3. Straty wody na sieci wyniosły 334,530 tyś. m^3.

Poziom wód gruntowych związany jest z osadami zlodowacenia bałtyckiego, holocenu oraz interglacjału emskiego. Na występowanie wód poziomu gruntowego mają wpływ: budowa geologiczna, warunki geomorfologiczne, sieć rzeczna oraz klimat (opady, temperatura). Poziom gruntowy cechuje duża zmienność reżimu oraz zmienne w czasie warunki zasilania i drenażu. Wynika stąd duża zmienność miąższości warstw nawodnionych; wahania w cyklu rocznym wynoszą + - 3 m. Najmniejsze wahania wykazują wody gruntowe w sandrach i tarasach wysokich dolin rzecznych. Poziom wód gruntowych zasilany jest głównie w drodze infiltracji, a w dolinach rzecznych, które są strefą drenażu, z poziomów wód wgłębnych oraz wód powierzchniowych. Wody gruntowe zasilają na drodze przesączania głębsze poziomy wodonośne.

Na terenie miasta Sokołowa Podlaskiego lustro wód gruntowych kształtuje się następująco: w dnie dolinek rzecznych pierwszy poziom wody związany jest głównie z zasilaniem przez opady atmosferyczne i spływ powierzchniowy wód z terenów przyległych i występuje w dolnych odcinkach dolin na głębokości mniejszej niż 1 m, a w górnych odcinkach do 2 m i głębiej.

W wyższych partiach terenu zbudowanych w przewadze z utworów przepuszczalnych, wody na ogół tworzą poziom ciągły o swobodnym zwierciadle na głębokości od 2 do 3 m, zaś na wzniesieniach głębiej niż 3 m.

W obrębie obszarów zbudowanych z utworów trudniej przepuszczalnych I-szy poziom wód gruntowych może występować na różnych wysokościach.

Źródłem zanieczyszczenia wód gruntowych mogą być naturalne procesy biologiczno – chemiczne, zachodzące w powierzchniowej warstwie profilu glebowego oraz depozycja zanieczyszczeń z powietrza na powierzchni terenu. Ponadto zagrożeniem są przekształcenia powierzchni terenu i niekontrolowana produkcja rolnicza i hodowlana. Należy pamiętać, że jakość wód gruntowych, a przez to pośrednio poziomów głębszych, może być zagrożona poprzez:

- nieprawidłową gospodarkę wodno – ściekową;
- braki w sieci kanalizacyjnej;
- niezabezpieczone studnie kopane;
- nieszczelne zbiorniki bezodpływowe;
- dzikie składowiska odpadów.

Jakość wód podziemnych badana jest w ramach:

- monitoringu krajowego (badania prowadzone prze Państwowy Instytut Geologiczny);
- monitoringu regionalnego (badania prowadzone przez WIOŚ);
- kontroli ujęć wody przeprowadzanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną oraz na zlecenie;
- monitoringu lokalnego wokół składowisk odpadów (obowiązek nałożony na eksploatatorów składowisk).

W ramach monitoringu krajowego jakości zwykłych wód podziemnych prowadzono badania na terenie powiatu sokołowskiego w punkcie obserwacyjnym zlokalizowanym w Sokołowie Podlaskim (do 2003 roku). Badano wody płytkiego krążenia (gruntowe), pochodzące z utworów czwartorzędowych. Ostatnie badania wykazywały dobrą jakość wód. W latach 2008 – 2009 w rejonie powiatu sokołowskiego nie prowadzono badań.

3.4 Zanieczyszczenia gleb

Zanieczyszczenie gleb powoduje zachwianie równowagi biologicznej środowiska glebowego. W strefie intensywnego zanieczyszczenia środowiska degradacja gleby spowodowana jest głownie przez:
- związki siarki, ich nadmiar działa niekorzystnie na organizmy glebowe, hamując ich rozwój;
- substancje radioaktywne;
- pożary, erozję, suszę, trzęsienia ziemi;
- techniczną zabudowę: budownictwo mieszkaniowe, przemysłowe, szlaki komunikacyjne.

Rolnicze zanieczyszczenie gleb polega na nieumiejętnym nawożeniem i nadmiernym stosowaniu gnojownicy oraz na skutek używania chemicznych środków ochrony roślin (pestycydów). Oddzielne zagrożenie stanowi zakwaszanie gleb, które zależy od ilości kwaśnych opadów oraz stopnia zakwaszenia wód.

Ochrona gleb ma na celu minimalizację erozji wietrznej i wodnej, przeciwdziałanie chemicznej degradacji gleb pod wpływem zanieczyszczeń, przeciwdziałanie przesuszeniu i zawodnieniu gleb, zachowaniu gruntów o walorach ekologiczno- produkcyjnych.

Zanieczyszczeniami gleb i gruntów są wszelkie związki chemiczne i pierwiastki promieniotwórcze, a także mikroorganizmy, które występują w glebach w zwiększonych ilościach. Do najbardziej rozpowszechnionych zanieczyszczeń gleb i gruntów zaliczamy:
- związki organiczne – pestycydy, detergenty;
- metale ciężkie – ołów (Pb), miedź (Cu), rtęć (Hg), kadm (Cd), arsen (As) i inne;
- sole – azotany, siarczany, chlorki.

Standardy jakości gleby i ziemi zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 09.09.2002r. (Dz. U. Nr 165, poz. 1359 z 2002).

Zagrożeniami dla jakości gleb jest wprowadzanie do gleby nie oczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych, chemizacja rolnictwa (nawozy i środki ochrony roślin), „dzikie" wysypiska odpadów.

Z ostatnich badań przeprowadzonych w latach 2003-2006 wynika, że na terenie Sokołowa Podlaskiego nie stwierdza się skażenia gleb metalami ciężkimi Na większości powierzchni utrzymuje się naturalna zawartość metali ciężkich.

Od 2010 roku rozpoczyna się czwarty cykl badań (wykonywanych co 5 lat) w sieci obejmującej 216 punktów pomiarowo – kontrolnych zlokalizowanych na terenie kraju. Oznaczonych ma być ok. 40 parametrów fizykochemicznych. Wyniki będą dostępne na przełomie roku 2012-2013.

3.5 Zagrożenie hałasem

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:
- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie;

- zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Hałas jest obecnie powszechnie spotykanym zjawiskiem wpływającym na klimat akustyczny. Przy dużym natężeniu i długim czasie oddziaływania hałas może stanowić duże zagrożenie dla ludzi i środowiska przyrodniczego. Hałas jest najpowszechniejszym i najczęściej podnoszonym problemem życia ludzi w środowisku miejskim. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.) traktuje hałas jako zanieczyszczenie, wobec którego należy przyjmować takie same ogólne zasady postępowania, jak dla pozostałych zanieczyszczeń i związanych z nimi dziedzin ochrony środowiska.

Społeczne skutki oddziaływania hałasu i wibracji wyrażają się:
- szkodliwym wpływem na zdrowie ludności;
- obniżeniem sprawności i wydajności pracy oraz zmniejszeniem chęci działania;
- obniżeniem sprawności uczenia się;
- wypadkami na stanowiskach pracy i komunikacji (spowolniony refleks, niedostateczna zrozumiałość słowa, rozproszenie uwagi);
- rosnącą liczbę zachorowań na chorobę wibracyjną oraz głuchotę zawodową;
- powodowanie lokalnych napięć, kłótni między ludźmi;
- obniżeniem poczucia bezpieczeństwa, niezależności i poziomu komfortu.

Najlepsze efekty zwalczania hałasu pochodzenia komunikacyjnego można osiągnąć przez:
- ograniczenie ruchu pojazdów;
- poprawę stanu nawierzchni ulic;
- wprowadzenie urządzeń przeciwhałasowych w pojazdach mechanicznych;
- wykorzystywanie naturalnych barier akustycznych;
- właściwe rozwiązania akustyczne w planowaniu przestrzennym miast, osiedli, tworzenie obwodnic i objazdów wokół miast.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zagadnienia związane z hałasem jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 27 lipca 2001r. o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 2001 Nr 100 poz. 1085).

Hałas komunikacyjny jest jednym z głównych czynników mających wpływ na klimat akustyczny gminy, jednak ma on znaczenie jedynie lokalne. Z uwagi, iż przez miasto przebiega szereg dróg o znaczeniu krajowym i wojewódzkim ruch drogowy jest tu jednym z podstawowych źródeł hałasu. Środki transportu to ruchome źródła hałasu decydujące o parametrach klimatu akustycznego, przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Większość pojazdów emituje hałas o poziomie dźwięku od 85 do 94 dB, przy dopuszczalnych natężeniach hałasu w środowisku, w otoczeniu budynków mieszkalnych od 35 do 55 dB w porze nocnej i od 40 do 65 dB w porze dziennej. Najbardziej uciążliwe są pojazdy ciężkie, z których 80% emituje hałas o poziomie dźwięku większym niż 80 dB, z czego 40% o poziomie większym niż 85 dB.

Hałas komunikacyjny na terenie miasta Sokołów Podlaski najbardziej uciążliwy jest dla mieszkańców, których posesje znajdują się bezpośrednio przy drogach. Niekorzystnym zjawiskiem jest rozwój budownictwa mieszkalnego wzdłuż dróg. Z tego powodu nowe budynki mieszkalne powinny być lokalizowane w pewnej odległości od ruchliwych tras

komunikacyjnych, zarówno ze względu na ograniczenie wpływu hałasu na mieszkańców, jak i zanieczyszczenia powietrza.

Na terenie powiatu sokołowskiego nie występują większe problemy związane z uciążliwościami hałasowymi. Lokalnie na klimat akustyczny wpływają emisje hałasu z niektórych zakładów przemysłowych. W 2009 r. przeprowadzono interwencyjne pomiary emisji hałasu do środowiska w StalFa Sp. z o.o. w Sokołowie Podlaskim. Ze względu na brak decyzji nie określono wielkości przekroczeń.

3.6 Zagrożenie odpadami

W wyniku dużego nagromadzenia odpadów na stosunkowo małej powierzchni składowana masa oddziałuje negatywnie na środowisko, a przede wszystkim:

- zanieczyszcza wody gruntowe i powierzchniowe;
- zanieczyszcza atmosferę oraz gleby i okoliczną szatę roślinną;
- stanowi zagrożenie sanitarno-epidemiologiczne z uwagi na wysoki udział substancji organicznych, sprzyjających rozwojowi mikroorganizmów chorobotwórczych;
- niszczy walory estetyczne środowiska przez niekorzystne zmiany krajobrazu.

Zagrożenie stanowią w szczególności odpady komunalne, które mogą być zakażone mikroorganizmami chorobotwórczymi mogącymi przenikać do wód gruntowych, powierzchniowych i do powietrza. Na źle eksploatowanych wysypiskach odpadów komunalnych panują dobre warunki dla żerowania much, gryzoni i ptaków, które mogą przenosić chorobotwórcze drobnoustroje. Wśród odpadów komunalnych wielkie zagrożenie dla ludzi i środowiska stanowią odpady zawierające liczne substancje toksyczne. Należą do nich osady pogalwaniczne i inne zawierające metale ciężkie, zużyte katalizatory, resztki rozpuszczalników, farb, lakierów, chemikaliów, zużyte baterie, lampy jarzeniowe. Odpady te często są gromadzone w sposób niekontrolowany, bez odpowiednich środków zabezpieczających przed migracją zanieczyszczeń do wód gruntowych, powierzchniowych powietrza.

Dużym zagrożeniem związanym z produkcją odpadów jest tworzenie niekontrolowanych wysypisk, co nie pozostaje bez negatywnego wpływu na środowisko naturalne, zwłaszcza na środowisko glebowe.

„Dzikie" wysypiska śmieci mogą wywołać prócz zanieczyszczenia gleb, zanieczyszczenia wód podziemnych, wód pitnych, zagrożenia pożarowe, niszczenie środowiska, wybuch epidemii oraz samozapłony gazów. Najbardziej szkodliwe dla środowiska są odpady wyrzucane do niewielkich zbiorników wodnych, „oczek wodnych" i bagienek. Te niewielkie zazwyczaj zbiorniki wodne pełnią bardzo ważną rolę w krajobrazie. Są środowiskami, które w istotny sposób wzbogacają bioróżnorodność krajobrazu rolniczego lub leśnego. Ponadto jako zbiorniki wodne wpływają korzystnie na biocenozy występujące w ich otoczeniu.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. 2010 nr 185 poz. 1243 z późn. zm.) wprowadziła obowiązek utworzenia na stopniu gminnym, powiatowym i wojewódzkim planów gospodarki odpadami. Opisują one szczegółowo aktualną sytuację na terenie gmin, powiatów lub województw oraz wytyczają strategie działań na terenie danej jednostki w zakresie gospodarki odpadami.

3.7 Zagrożenia nadzwyczajne

Pojęcie nadzwyczajne zagrożenie środowiska (NZŚ) zdefiniowane jest w ustawie Prawo ochrony środowiska, jako zagrożenie spowodowane gwałtownym zdarzeniem, nie

będącym klęską żywiołową, które może wywołać znaczne zniszczenie środowiska lub pogorszenie jego stanu, stwarzające powszechne niebezpieczeństwo dla ludzi i środowiska.

W ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U.91.77.335 z dnia 29 sierpnia 1991 r.) określone zostały jej obowiązki w zakresie spraw związanych z nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska jako inicjowanie działań tworzących warunki zapobiegania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska oraz usuwanie ich skutków i przywracanie środowiska do stanu właściwego. Zadania Inspekcji w tym zakresie to:

- przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska (kontrole przedsiębiorstw, których działalność może stanowić przyczynę powstania NZŚ, badanie przyczyn powstania nadzwyczajnych zagrożeń i sposoby likwidacji skutków, szkolenia pracowników administracji publicznej i przedsiębiorstw),
- podejmowanie działań w przypadku wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska,
- prowadzenie rejestru nadzwyczajnych zagrożeń środowiska oraz dokonywanie ocen szkód powstałych w wyniku zaistnienia NZŚ.

Ponadto organy Inspekcji współdziałają w akcji zwalczania NZŚ z organami właściwymi do jej prowadzenia, czyli Państwową Strażą Pożarną i policją oraz prowadzą nadzór nad usuwaniem skutków NZŚ.

Na terenie miasta Sokołów Podlaski występuje ryzyko zaistnienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, które mogą być zarówno wynikiem katastrof wywołanych przez siły natury, jak również przez różnego typu awarie infrastruktury technicznej.

3.7.1 Zagrożenia naturalne

Zagrożenia będące następstwem katastrofy naturalnej obejmują na omawianym obszarze przede wszystkim zagrożenia powodziowe, pożarowe, susze i gradobicia.

Zagrożenie **powodziowe** dotyczy w głównej terenów położonych w sąsiedztwie rzeki Cetynia i Kościółek, w wyniku obfitych opadów lub gwałtownych roztopów, w przeszłości kilkakrotnie dochodziło do powodzi o charakterze miejscowym. Zadania bieżące dotyczące ochrony przeciwpowodziowej obejmują konserwację cieków (odmulanie, koszenie roślinności) oraz pilnowanie drożności kanalizacji deszczowej.

Zagrożenie **pożarowe** lokalnie może stanowić zwarta zabudowa z układem wąskich uliczek co powoduje znaczne utrudnienie lub brak możliwości manewrowania pojazdami straży pożarnej. Dodatkowo zagrożenie pożarowe zwiększone jest w przypadku budynków drewnianych oraz pustostanów.

Gwałtowne **burze** z gradobiciem, czyniące znaczne spustoszenia w zagrodach i na polach są również dużym zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego.

Susza, powoduje wyschnięcie cieków, obniżenie się poziomu wód gruntowych, znaczne obniżenie się poziomu wód w rzekach. Skutkiem suszy jest więc zwiększenie stężeń zanieczyszczeń w wodach, śnięcie ryb w rzekach, usychanie upraw rolnych i leśnych.

3.7.2 Zagrożenia cywilizacyjne

Wystąpienie tego rodzaju zagrożenia na terenie miasta Sokołów Podlaski może być związane z transportem niebezpiecznych substancji, awarią głównych magistral typu energetycznego, instalacji gazowej, a także z awarią urządzeń przemysłowych. Zagrożenie mogą powodować zakłady, które magazynują niebezpieczne substancje.

Przez teren miasta prowadzą trasy, po których przewozi się substancje niebezpieczne takie jak benzyny i olej napędowy. Władze miasta posiadają ograniczone możliwości wpływania na zagrożenie związane z **transportem substancji niebezpiecznych** przez teren Sokołowa Podlaskiego.

Do lokalnych skażeń może również dojść w pobliżu **stacji paliw**, gdzie są gromadzone znaczne ilości etyliny i oleju napędowego. W przypadku awarii dystrybutorów i zbiorników magazynujących paliwa może dojść do zanieczyszczenia gruntu, wód powierzchniowych oraz wód podziemnych, szczególnie jeśli nastąpi w pobliżu studni wierconych (w obrębie obszaru spływu wody podziemnej do ujęcia) eksploatujących poziom wodonośny pozostający bez izolacji od powierzchni terenu. Zanieczyszczenie produktami ropopochodnymi gruntu i wód podziemnych powoduje długotrwałe skutki, jest ciężko usuwalne i wymaga bardzo kosztownej rekultywacji.

Lokalnie, zagrożenie ekologiczne może spowodować mechaniczne uszkodzenie instalacji **sieci gazowej** podczas nierozważnego prowadzenia prac budowlanych, zakładania wodociągu, sieci kanalizacyjnej itp.

Na terenie Sokołowa Podlaskiego magazynowane są niebezpieczne substancje stanowiące zagrożenie, w wyniku ewentualnego skażenia środowiska. Zlokalizowane są na obszarze jednostek tj.: „Sokołów" S.A., Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska. Są to: amoniak, kwas siarkowy, kwas azotowy, soda kaustyczna, formalina, nitryt.

3.8 Zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym

Promieniowanie niejonizujące uważa się obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska. Powstaje ono w wyniku działania zespołów sieci i urządzeń elektrycznych będących w powszechnym użyciu (kuchenki mikrofalowe, telefony komórkowe, komputery, telewizory, lodówki itp.), urządzeń elektromedycznych do badań diagnostycznych i zabiegów fizykochemicznych, jak również stacji nadawczych, urządzeń energetycznych, telekomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych. Obejmuje ono pola elektromagnetyczne w zakresie 0-300 GHz.

Negatywny wpływ energii elektromagnetycznej przejawia się tak zwanym efektem termicznym, co może powodować zmiany biologiczne (np. zmianę właściwości koloidalnych w tkankach), a nawet doprowadzić do śmierci termicznej. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych i może powodować wystąpienie zaburzeń m.in. funkcji ośrodkowego układu nerwowego, narządów słuchu i wzroku.

Do najważniejszych czynników mających wpływ na oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka (tzw. parametrów pola) należą: odległość od

źródła promieniowania, natężenie pola elektromagnetycznego i czas przebywania w tym polu (tzw. czas ekspozycji).

Emisja promieniowania elektromagnetycznego, ze względu na jego negatywne oddziaływanie, jest poddana restrykcjom określonym w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.). Poziomy pól elektromagnetycznych powinny być zachowane poniżej dopuszczalnych lub co najwyżej na tych poziomach.

Najistotniejsze, z punktu widzenia ochrony środowiska, źródła pól elektromagnetycznych to:

- stacje bazowe telefonii komórkowej – zespół anten i nadajników umożliwiających komunikację telefonów komórkowych poprzez przekazywanie sygnału,
- napowietrzne linie do przesyłu energii elektrycznej,
- transformatory,
- instalacje radionawigacyjne i radiolokacyjne (np. radary wojskowe),
- maszty radiowe,
- maszty telewizyjne i inne,
- wiele urządzeń przemysłowych.

W centrum Sokołowa Podlaskiego przy ul. Długiej, wykonano w dniu 26.05.2009 r. pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych. Pomiary nie wskazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

3.9 Edukacja ekologiczna

Edukacją ekologiczną, w potocznym rozumieniu, nazywamy wszelkie formy działalności skierowane do społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, które mają na celu wpływanie na poziom świadomości ekologicznej, propagowanie konkretnych zachowań korzystnych dla środowiska naturalnego, upowszechnianie wiedzy o przyrodzie. Działania te prowadzone są przez szkoły, przez specjalistyczne placówki edukacyjne zarówno publiczne jak i niepubliczne, a także przez liczne organizacje ekologiczne.

Właściwa i skuteczna ochrona środowiska naturalnego uzależniona jest od poziomu wiedzy społeczeństwa. Zarówno wiedza jak i styl życia podlegają ciągłym zmianom, przede wszystkim dzięki edukacji, prowadzącej do upowszechnienia wzorca kultury ekologicznej.

W polityce ekologicznej państwa edukacja ekologiczna społeczeństwa uznawana jest za jeden z ważniejszych instrumentów realizacji zadań realizacji programu. Poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa jest warunkiem akceptacji i realizacji tej polityki. Trudno sobie wyobrazić aktywne uczestnictwo społeczeństwa nawet w najlepiej przygotowanych programach, jeżeli nie zostały one poparte wcześniejszą edukacją.

Edukacja ekologiczna kształtuje całościowy obraz relacji pomiędzy człowiekiem, społeczeństwem i przyrodą. Wskazuje zależność człowieka od środowiska oraz uczy odpowiedzialności za zmiany dokonywane w naturalnym środowisku. Tak więc jednym z najważniejszych zadań, jakie obecnie stoją zarówno przed organami władzy wszystkich szczebli, jak i przed ruchami społecznymi, jest utworzenie systemu powszechnej edukacji ekologicznej, poczynając od przedszkola aż po studia wyższe oraz uwzględnienie wszystkich możliwych form edukacji.

4 OCENA STANU OBECNEGO METODĄ ANALIZY SWOT

Analiza SWOT jest analizą słabych i mocnych stron miasta oraz szans i zagrożeń wynikających z uwarunkowań i regulacji zewnętrznych. Precyzyjna i obiektywna analiza pozwala dokonać właściwego wyboru kierunków rozwoju i możliwości realizacji.

W ramach uwarunkowań zewnętrznych analizowano szanse i zagrożenia. W ramach uwarunkowań wewnętrznych analizowano następujące obszary:

- ✓ ochrona wód,
- ✓ gospodarka wodno – ściekowa,
- ✓ warunki glebowe,
- ✓ środowisko przyrodnicze,
- ✓ ochrona atmosfery,
- ✓ gospodarka odpadami,
- ✓ gospodarowanie zasobami środowiska.

Poniżej w tabeli przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, które wywierają istotny wpływ na istnienie i rozwój środowiska.

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	**Słabe strony**
OCHRONA WÓD	
- dobra jakość wód podziemnych, - naturalne zbiorniki retencyjne, - potencjalnie duża zasobność wód powierzchniowych,	- słaba jakość wód powierzchniowych, - niewielkie zasoby wód podziemnych,
GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	
- wysoki stopień zwodociągowania miasta, - wysoki stopień skanalizowania miasta, - plany modernizacji oczyszczalni ścieków oraz stacji uzdatniania wody,	- brak przydomowych oczyszczalni ścieków, - niski poziom rozwoju kanalizacji deszczowej,
WARUNKI GLEBOWE	
- zadowalający stan czystości gleb (naturalna zawartość metali ciężkich), - otoczenie miasta gospodarstwami ekologicznymi,	- stosowanie środków ochrony roślin i nawożenie w rolnictwie,
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	
- występowanie obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, znacznej różnorodności biologicznej, - stosunkowo duża liczba pomników przyrody, - dostęp do terenów rekreacyjnych, - zadowalający stan zdrowotny i sanitarny lasów,	- niski stopień lesistości, - niewystarczająca powierzchnia terenów zieleni miejskiej,
OCHRONA ATMOSFERY	
- obszar wpisany w „Zielone Płuca Polski”, - czyste powietrze,	- niewykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,

- dobre warunki solarne dla energetyki odnawialnej, - brak przemysłu degradującego środowisko przyrodnicze, brak zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska, - poziomy pól elektromagnetycznych nieprzekraczające poziomy dopuszczalne, - plany modernizacji systemu ciepłowniczego, - plany budowy elektrociepłowni do produkcji energii cieplnej i elektrycznej ze spalania biogazu,	- nieekologiczne systemy grzewcze, - uciążliwości związane z przebiegiem dróg krajowych, wojewódzkich przez teren miasta,
GOSPODARKA ODPADAMI	
- objęcie zorganizowanym wywozem odpadów wszystkich mieszkańców obszaru miasta, - prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów, - kompleksowa gospodarka odpadami, - wdrażany Plan Gospodarki Odpadami,	- składowanie jako dominujący sposób unieszkodliwiania odpadów, - niski poziom selektywnej zbiórki odpadów, - nieefektywna zbiórka odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych, - brak kompleksowego systemu zbierania i unieszkodliwiania frakcji biodegradowalnej
GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ŚRODOWISKA	
- strategiczne zarządzanie miastem, - rosnące doświadczenie i kwalifikacje osób zajmujących się ochroną środowiska w mieście, - edukacja ekologiczna, - rosnąca popularność aktywnych form wypoczynku, zdrowego trybu życia i kontaktu z przyrodą; - udział społeczności miasta, a w szczególności młodzieży szkolnej, w prośrodowiskowych programach edukacyjnych,	- niedostateczny stopień świadomości ekologicznej społeczeństwa, - słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna; - niepełny zakres monitoringu stanu środowiska (stanu czystości gleb, stanu czystości wód powierzchniowych, stanu czystości powietrza, częstotliwości badań), - niedostateczne nakłady na ochronę środowiska.
Uwarunkowania zewnętrzne	
Szanse	**Zagrożenia**
- integracja z UE i wpływ środków pomocowych, - regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska, - proces decentralizacji zarządzania środowiskiem, - postęp technologiczny, - wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, - wzrastające zainteresowanie świata obszarem funkcjonalnym „ZPP”,	- częste zmiany przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska, - niedostateczna wysokość środków finansowych w budżecie miasta na działania w zakresie ochrony środowiska, - nieczytelność i nieskuteczność egzekwowania przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska, - brak skutecznych przepisów z zakresu budownictwa i zagospodarowania przestrzennego zabezpieczających krajobraz przed degradacją,

- wprowadzanie kredytów preferencyjnych, ulg podatkowych, dotacji z budżetu państwa w celu finansowania inwestycji i działań proekologicznych, - możliwość uzyskiwania dotacji i pożyczek z funduszy krajowych i zagranicznych na inwestycje zmniejszające uciążliwość gospodarki dla środowiska oraz na rozwój infrastruktury, - wdrożenie instrumentów prawno - ekonomicznych mobilizujących do realizacji inwestycji prośrodowiskowych wynikających ze strategii krajowych oraz przyjętych zobowiązań międzynarodowych.	- niewykorzystywanie środków pomocowych Unii Europejskiej, - wolno postępujący wzrost świadomości społecznej dotyczącej konieczności gospodarowania w sposób przyjazny dla środowiska.

5 ZADANIA PROGRAMU

Gminny Program Ochrony Środowiska (GPOŚ) w swoich ustaleniach bazuje na obowiązujących przepisach prawa w zakresie ochrony środowiska i programach ochrony środowiska wyższego szczebla oraz dokumentach planistycznych będących podstawą polityki regionalnej zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim jak i powiatowym, a także dokumentach planistycznych i strategicznych na poziomie analizowanej gminy. Zgodność GPOŚ z programami szczebla wyższego i ze strategicznymi dokumentami planistycznymi jest warunkiem koniecznym jego skutecznej realizacji i uzyskania wymaganej spójności. Systematyczne wdrażanie zadań przewidzianych w GPOŚ pozwoli na zrównoważony rozwój obszaru gminy, poprawę stanu środowiska i wzrost, jakości życia mieszkańców.

Przy sporządzaniu niniejszego Programu brano pod uwagę zapisy różnych programów rządowych oraz regionalnych, a także programów i opracowań gminnych i sektorowych, zwłaszcza:

- Polityki Ekologicznej Państwa (PEP),
- narodowej strategii ochrony środowiska,
- polityki leśnej państwa,
- aktualnych rządowych dokumentów programowych dotyczących ochrony środowiska i racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi,
- Programu ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego na lata 2007 -2010 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2014 r. (WPOŚWM),
- Programu ochrony środowiska dla powiatu sokołowskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 (PPOŚ),
- Programu ochrony środowiska dla gminy Sokołów Podlaski na lata 2004-2011 (GPOŚ),
- Planu gospodarki odpadami dla miasta Sokołów Podlaski na lata 2009 -2012 z perspektywą na lata 2013 – 2018 (GPGO),
- Strategii rozwoju miasta Sokołów Podlaski do 2017 roku,
- Plan rozwoju lokalnego miasta Sokołów Podlaski 2005 - 2013,
- Strategii zrównoważonego rozwoju gminy Sokołów Podlaski do 2020 roku.

Realizacja „Programu Ochrony Środowiska dla miasta Sokołów Podlaski na lata 2011 – 2014 z perspektywą na lata 2015 - 2018", zmierzająca do zachowania walorów środowiska naturalnego oraz poprawy jego stanu, uzależniona jest od upowszechnienia informacji o planowanych kierunkach rozwoju oraz uzyskania akceptacji społecznej dla podejmowanych działań. Cele Programu przewidują:

- zachowanie oraz odtwarzanie rodzimego bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych;
- ochronę zasobów i poprawę jakości wód podziemnych i powierzchni ziemi;
- ochronę zasobów wód powierzchniowych, poprawę ich jakości i zapobieganie zanieczyszczeniu;
- poprawę stanu czystości terenów i zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi;
- poprawę jakości powietrza atmosferycznego;
- wzrost wiedzy społeczeństwa o stanie środowiska naturalnego, jego zagrożeniach oraz sposobach przeciwdziałania zagrożeniom;
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz poprawa komunikacji społecznej w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych gminy.

Wymienione cele realizowane będą poprzez działania o charakterze inwestycyjnym i organizacyjno-prawnym, zmierzające do eliminacji lub zmniejszania natężenia oddziaływania czynników zagrażających zasobom i jakości środowiska naturalnego. Należą do nich:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności produkcji oraz zmniejszanie poboru wody na cele komunalne;
- zmniejszanie ilości wytwarzanych ścieków, odpadów stałych oraz pyłów i gazów;
- aktywna ochrona przyrody i krajobrazu;
- mobilizowanie społeczeństwa do podejmowania działań proekologicznych.

Racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego w celach rozwojowych – w warunkach powszechnego dostępu do dóbr przyrody – wymaga powszechnego stosowania proekologicznych metod gospodarowania oraz podejmowania działań sprzyjających zachowaniu potencjału przyrodniczego gminy oraz regionu.

6 CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

6.1 Polityka Ekologiczna Państwa

Polityka ekologiczna jest to świadoma i celowa działalność władz różnych szczebli w odniesieniu do środowiska przyrodniczego. Polityka określa cele, metody środki zarządzania środowiskiem. Prawodawstwo polskie, dostosowane do wymogów unijnych, nakłada obowiązek ochrony środowiska naturalnego zgodnie z wymogami zrównoważonego rozwoju.

Zgodnie z normą prawną zawartą w ustawie z 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska, realizacja działań w zakresie ochrony środowiska odbywa się w Polsce w sposób planowy, w oparciu o przyjmowaną co cztery lata strategię – politykę ekologiczną państwa. Cele średnio - i długoterminowe (w perspektywie lat 2010 i 2025) wyznacza obecnie przyjęty w 2001 roku przez Parlament RP dokument: II Polityka Ekologiczna Państwa. Cele operacyjne, które powinny być osiągnięte w krótszej perspektywie czasowej zawarte są w przyjętym w grudniu 2006 roku przez Radę Ministrów dokumencie: Polityka ekologiczna państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014.

16 grudnia 2008r. Rada Ministrów przyjęła dokument przedłożony przez Ministra Środowiska „Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016", realizując tym samym obowiązek aktualizacji polityki ekologicznej wynikający z ustawy Prawo ochrony środowiska. Aktualizacja ma na celu odniesienie jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej a także stanu środowiska.

Cele Polityki Ekologicznej Państwa to m.in.:

w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu:

- utrzymanie na odpowiednim poziomie różnorodności biologicznej i krajobrazowej;
- zwiększenie powierzchni obszarów chronionych (do 1/3 terytorium kraju);
- rekultywacja i renaturalizacja obszarów zdegradowanych;
- powstrzymywanie procesu degradacji zabytków kultury;
- zwiększenie skuteczności ochrony obszarów objętych ochroną prawna;
- renaturalizacja i poprawa stanu najcenniejszych, zniszczonych ekosystemów i siedlisk;
- restytucja wybranych gatunków;
- rozwój prac badawczych i inwentaryzacyjnych w zakresie oceny stanu i rozpoznania zagrożeń bioróżnorodności;
- utrzymanie krajobrazu rolniczego, zwiększenie wsparcia i rozwoju rolnictwa ekologicznego;
- zapewnienie ochrony i racjonalnego gospodarowania bioróżnorodnością;
- wzrost stanu świadomości ekologicznej społeczeństwa i władz lokalnych;
- zachowanie tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach przyrodniczo cennych;
- zapewnienie przeciwdziałania wprowadzaniu obcych gatunków, zagrażających integralności naturalnych ekosystemów i siedlisk.

w zakresie kształtowania stosunków wodnych i ochrony przed powodzią:

- racjonalizacja zużycia wody;
- eliminowanie wykorzystania wód podziemnych na cele przemysłowe;

- zwiększenie pojemności zbiorników retencyjnych;
- efektywna ochrona przed powodzią.

w zakresie racjonalizacji użytkowania wody:

- zaniechanie nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych na cele przemysłowe;
- zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji przemysłowej i praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i do ograniczenia ładunków odprowadzanych do odbiorników zanieczyszczeń;
- racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych (ograniczenie marnotrawstwa i strat w gospodarce wodą).

w zakresie zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności, odpadowości gospodarki i wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych:

- poprawa efektywności ekonomicznej procesów wytwórczych;
- zasada likwidacji zanieczyszczeń, uciążliwości i zagrożeń u źródła;
- zmniejszenie energochłonności zarówno w procesach wytwórczych, jak i świadczenia usług oraz konsumpcji;
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych do 14 % w 2020 r.;
- wzrost udziału w produkcji energii elektrycznej i cieplnej, energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów.

w zakresie ochrony gleb:

- przeciwdziałanie przejmowaniu gleb nadających się do wykorzystania rolniczego lub leśnego na inne cele, zwłaszcza inwestycyjne;
- podniesienie poziomu wiedzy użytkowników gleb i gruntów w zakresie możliwości eksploatacji gleb;
- doskonalenie struktur organizacyjnych zajmujących się problematyką ochrony gleb, racjonalnego ich użytkowania, przygotowania programów działań w tym zakresie;
- wprowadzenie w rolnictwie sposobu produkcji zgodnego z ustawą o rolnictwie ekologicznym;
- objecie monitoringiem gleb i rejestracja zmian wynikających z rodzaju i intensywności eksploatacji oraz oddziaływania negatywnych czynników;
- eliminacja produkcji rolniczej lub odpowiednia zmiana struktury upraw na glebach zanieczyszczonych substancjami niebezpiecznymi dla zdrowia tam, gdzie stopień zanieczyszczenia przekracza dopuszczalne wskaźniki;
- przywracanie wartości użytkowej glebom, które uległy degradacji (oczyszczanie, rekultywacja, odbudowa właściwych stosunków wodnych);
- dostosowanie do naturalnego, biologicznego potencjału gleb formy ich zagospodarowania rolniczego lub leśnego.

w zakresie wzrostu lesistości, wzbogacenia i racjonalnej eksploatacji zasobów leśnych:

- dalsze zwiększanie lesistości, stałe powiększanie zasobów leśnych;
- rozszerzanie zasięgu renaturalizacji obszarów leśnych;
- kształtowanie lasu wielofunkcyjnego (poprawa funkcji wodochronnej, klimatotwórczej, glebochronnej);
- wdrożenie zasad ochrony i powiększenie różnorodności biologicznej w lasach na poziomie genetycznym, gatunkowym i ekosystemowym;

- zachowanie zdrowotności i żywotności ekosystemów leśnych;
- zapewnienie ochrony leśnych zasobów genowych;
- racjonalne, zgodne z zasadami przyrody, użytkowanie zasobów leśnych;
- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego lub odtworzenie śródleśnych zbiorników wodnych;
- utrzymanie i wzmacnianie społeczno – ekonomicznej funkcji lasów;
- ochrona gleb leśnych;
- wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień, jako czynnika ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz racjonalnego użytkowania przestrzeni przyrodniczej;
- zapewnienie lasom i zadrzewieniom właściwego znaczenia w planowaniu przestrzennym;
- poprawa stanu i produkcyjności lasów prywatnych.

w zakresie ochrony zasobów kopalin i wód podziemnych:

- ograniczenie wydobycia kopalin, jeśli możliwe jest znalezienie substytutu danego surowca;
- zwiększenie efektywności wykorzystania rozpoznawanych i eksploatowanych złóż;
- zmniejszenie zużycia surowca w przeliczeniu na jednostkę produktu;
- objęcie ochroną wód leczniczych, podziemnych, zwłaszcza głównych zbiorników tych wód;
- poszerzanie wiedzy o budowie geologicznej Polski i kontynuowanie prac w zakresie poszukiwania, rozpoznawania i dokumentowania nowych złóż;
- ograniczanie naruszeń środowiska towarzyszących eksploatacji kopalin i pracom geologicznym.

w zakresie gospodarowania odpadami:

- pełne wprowadzanie w życie regulacji prawnych dot. odpadów;
- zapobieganie powstawaniu odpadów, tworzenie systemu segregacji odpadów „u źródła", odzysk surowców zawartych w odpadach;
- zwiększenie poziomu odzysku odpadów;
- bezpieczne dla środowiska unieszkodliwianie odpadów nie wykorzystanych;
- stwarzanie podstaw dla nowoczesnego gospodarowania odpadami komunalnymi;
- zbudowanie krajowego systemu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

w zakresie jakości wód:

- osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wszystkich rodzajów wód pod względem jakościowym i ilościowym;
- zapobieganie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania „u źródła";
- ochrona wód Morza Bałtyckiego przed substancjami biogennymi i niebezpiecznymi oraz przed nadmiernym eksploatowaniem zasobów żywych;
- przywracanie wodom podziemnym i powierzchniowym właściwego stanu ekologicznego, a przez to zapewnienie odpowiednich źródeł poboru wody do picia;
- zlewniowe zarządzanie gospodarką wodną.

w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem:

- poprawa stanu czystości powietrza;

- uzyskanie norm emisyjnych wymaganych przez przepisy UE;
- konsekwentne przechodzenie na likwidację zanieczyszczeń „u źródła";
- coraz szersze normowanie emisji w przemyśle, energetyce i transporcie;
- wprowadzanie norm ograniczających emisję do powietrza zanieczyszczeń w procesie produkcyjnym (w pełnym cyklu życia produktów i wyrobów).

w zakresie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego:

- zmniejszenie skali narażania ludności na ponadnormatywny poziom hałasu;
- nie dopuszczanie do pogorszenia się klimatu akustycznego tam, gdzie obecnie sytuacja jest korzystna;
- kontrola i ograniczenie emisji do środowiska promieniowania niejonizującego;
- stworzenie struktur zajmujących się monitorowaniem i badaniem pól elektromagnetycznych;
- kształtowanie zieleni zorganizowanej pełniącej funkcje ochronne;
- harmonizacja polskich przepisów z odpowiednimi dyrektywami UE;
- poprawa systemu transportu zbiorowego;
- produkcja urządzeń i pojazdów o hałaśliwości zgodnej z normami międzynarodowymi.

w zakresie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego:

- włączenie się Polski do realizacji międzynarodowych programów związanych z bezpieczeństwem chemicznym i biologicznym;
- harmonizowanie polskich przepisów prawnych z przepisami UE oraz wdrażanie wymogów i zaleceń.

w zakresie poważnych awarii:

- eliminowanie lub zmniejszenie skutków dla środowiska z tytułu poważnych awarii,
- sporządzenie ocen ryzyka obiektów, planów operacyjno – ratowniczych, wojewódzkich i powiatowych planów zarządzania ryzykiem;
- doskonalenie istniejącego systemu ratowniczego na wypadek zaistnienia awarii i klęsk żywiołowych;
- wprowadzenie systemu ubezpieczeń ekologicznych.

w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu:

- włączenie się Polski do wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu globalnego;
- zintegrowanie polskiej polityki ochrony klimatu z polityką UE;
- wypełnienie przez Polskę zobowiązań do redukcji emisji gazów cieplarnianych o 6 % w stosunku do roku bazowego;
- zapewnienie realizacji polityki ochrony klimatu na poziomie sektorów gospodarczych i przedsiębiorstw.

Cele te powinny znaleźć odzwierciedlenie w szczegółowych priorytetach programów ochrony środowiska opracowywanych na poziomie regionalnym (województwa) oraz lokalnym (powiaty i gminy).

6.2 Cele ekologiczne i kierunki ich realizacji

6.2.1 Ochrona powietrza

Cel główny: zapewnienie wysokiej jakości powietrza atmosferycznego

Cele szczegółowe:

- utrzymanie trendu zmniejszania zużycia energii na potrzeby produkcyjne i bytowe ludności;
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Kierunki działań:

- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł przemysłowych i gospodarstw domowych na terenie miasta;
- ścisłe przestrzeganie przepisów o ochronie atmosfery w przypadku nowych inwestycji;
- zastąpienie węgla kamiennego innymi nośnikami energii – np. olejem opałowym, gazem ziemnym; zmiana kotłowni;
- ograniczanie zużycia energii cieplnej poprzez termomodernizację budynków; montaż liczników ciepła i zaworów termostatycznych oraz stosowanie w budownictwie materiałów energooszczędnych;
- prace remontowe i modernizacyjne dróg powiatowych i gminnych sprzyjające poprawie płynności ruchu;
- dążenie do ograniczenia lokalnego ruchu samochodowego przez zwiększenie sieci obsługi drogowych przewozów pasażerskich;
- rozwój ruchu rowerowego w mieście poprzez budowę ścieżek rowerowych;
- realizacja inwestycji związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii;
- rozszerzenie monitoringu powietrza w mieście.

6.2.2 Wody

Cel główny: Ochrona zasobów i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Cele szczegółowe:

- zapobieganie zmniejszaniu się zasobów wód powierzchniowych;
- stałe ograniczanie zanieczyszczeń wód powierzchniowych;
- przywracanie jakości wód do stanu wynikającego z ich funkcji ekologicznych oraz sposobów użytkowania;
- eliminacja czynników zagrożenia dla jakości wód podziemnych;
- monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód (do 2015r.);
- zapewnienie 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych (do 2015r.) zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych.

Kierunki działań:

- modernizacja oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów oraz rozbudowa dla nich sieci kanalizacyjnych;

- pełne uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej; kanalizacja obszarów nieskanalizowanych nadążająca z ich zwodociągowaniem; budowa kolektorów deszczowych na terenach narażonych na zalewanie;
- prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych w celu kontrolowania częstości i sposobów usuwania ścieków i osadów ściekowych oraz w celu opracowywania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej;
- ustanowienie obszarów ochronnych dla głównych zbiorników wód podziemnych oraz stref ochrony ujęć wód podziemnych;
- rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- zapewnienie ochrony naturalnych zbiorników retencyjnych, takich jak tereny podmokłe i nieuregulowane cieki wodne poprzez wprowadzenie odpowiednich zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (tj. zakaz wprowadzania nowych grodzeń w pasie bezpośrednio przyległym do zbiornika o szerokości min. 2m, zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających naturalne formy rzeźby terenu, ograniczenie spływu powierzchniowego poprzez stosowanie separatorów ze spływów drogowych, zakaz zaśmiecania i zanieczyszczania wód, zagospodarowanie obrzeży zbiornika w formach możliwie naturalnych).

6.2.3 Gleba/ powierzchnia ziemi

Cel główny: ochrona gleby i powierzchni ziemi

Cele szczegółowe:

- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego w celu racjonalnego użytkowania gleb;
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.

Kierunki działań:

- zagospodarowywanie gleb w sposób adekwatny do ich klasy bonitacyjnej;
- ograniczanie czynników wpływających na degradację gleby;
- rekultywacja gleb i ziemi zdegradowanej;
- ochrona gruntów rolnych;
- przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych;
- racjonalne stosowanie wapna, nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych;
- promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego;
- rozwój monitoringu gleb;
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych;
- selektywna zbiórka i składowanie odpadów stałych w miejscach do tego przeznaczonych;
- likwidacja „dzikich wysypisk” i nałożenie kar pieniężnych na ich twórców.

6.2.4 Hałas

Cel główny: ograniczenie uciążliwości hałasu

Cele szczegółowe:

- zmniejszanie natężenia oddziaływania hałasu na życie mieszkańców;
- ocena narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.

Kierunki działań:

- ograniczenie emisji akustycznej podstawowych źródeł hałasu tj. komunikacji samochodowej (poprawa jakości nawierzchni jezdni, zmiana organizacji ruchu);
- działania zmierzające do ograniczenia przenikania hałasu do środowiska (stosowanie ekranów akustycznych, zwiększenie izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych w budynkach, a w szczególności w stolarce okiennej);
- zastosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem komunikacyjnym poprzez tworzenie pasów zadrzewień;
- wykorzystywanie planowania przestrzennego dla rozdzielenia potencjalnych źródeł hałasu od terenów mieszkaniowych;
- rozwój systemu monitoringu hałasu.

6.2.5 Środowisko naturalne / przyroda

Cel główny: utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych

Cele szczegółowe:

- zachowanie rodzimego bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych;
- usuwanie lub ograniczanie aktualnych i potencjalnych zagrożeń dla zachowania różnorodności biologicznej;
- wspieranie działalności proekologicznych;
- utrzymanie istniejących obszarów i obiektów prawnie chronionej przyrody i krajobrazu;
- współpraca przy powoływaniu nowych obszarów i obiektów prawnie chronionej przyrody i krajobrazu.

Kierunki działań:

- realizacja krajowego programu zwiększania lesistości kraju; zalesianie gruntów o znaczeniu marginalnym dla produkcji rolniczej;
- wspieranie zachowania tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach przyrodniczo cennych; wspieranie rolnictwa ekologicznego;
- stosowanie czynnej ochrony rzadkich oraz zagrożonych gatunków roślin i zwierząt;
- pielęgnacja i ochrona pomników przyrody ożywionej i nieożywionej
- określenie obszarów predysponowanych do objęcia ochroną prawną;
- włączenie obszarów o wysokich walorach przyrodniczych nieobjętych dotychczas ochroną prawną w krajowy system obszarów chronionych;
- inwentaryzacja terenów cennych przyrodniczo i określenie ich walorów;
- zagospodarowanie rekreacyjno – turystyczne terenów cennych przyrodniczo;
- motywowanie społeczności lokalnych do działań na rzecz utrzymania walorów przyrodniczych.

6.2.6 Gospodarka odpadami

Cele oraz kierunki działań do realizacji w zakresie gospodarki odpadami w mieście Sokołów Podlaski zostały szczegółowo przedstawione w Planie Gospodarki Odpadami dla miasta Sokołów Podlaski na lata 2009 -2012 z perspektywą na lata 2013 – 2018.

6.2.7 Zapobieganie awariom przemysłowym

Cel główny: wzrost bezpieczeństwa środowiskowego

Cele szczegółowe:

- zmniejszenie ryzyka transportu materiałów niebezpiecznych;
- wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska.

Kierunki działań:

- opracowanie programu informowania społeczeństwa o wystąpieniu zagrożenia środowiska i edukacji w tym zakresie;
- sporządzenie listy obiektów mogących być przyczyną poważnej awarii oraz wyegzekwowanie od nich sporządzania raportów bezpieczeństwa, zakładowych planów zarządzania ryzykiem oraz planów operacyjno – ratowniczych, prewencyjnych programów zapobiegania awariom;
- odpowiednie zabezpieczenia w zakładach przemysłowych – programy zapobiegania poważnym awariom przemysłowym;
- edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania zachowań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska;

6.2.8 Monitoring środowiska

Cel główny: Wzrost wiedzy o stanie środowiska naturalnego i jego zagrożeniach

Cele szczegółowe:

- doskonalenie monitoringu stanu środowiska, analiza zmian zachodzących w środowisku i ocena zagrożeń.

Kierunki działań:

- realizacja zadań zarządców składowisk odpadów i oczyszczalni ścieków w zakresie monitoringu;
- rozpoznawanie i monitorowanie stanu różnorodności biologicznej oraz istniejących i potencjalnych zagrożeń;
- kontrola poszczególnych parametrów środowiska w ramach krajowego monitoringu;
- kontrola przedsiębiorców pod kątem przestrzegania decyzji o emisji zanieczyszczeń.

6.2.9 Edukacja ekologiczna

Cel główny: podnoszenie poziomu wiedzy ekologicznej

Cele szczegółowe:

- wspieranie działań podnoszących ekologiczną świadomość społeczności i władz lokalnych;
- kształtowanie pełnej świadomości ekologicznej;
- tworzenie nowych wzorców zachowań, kształtowanie postaw, wartości i przekonań mieszkańców.

Kierunki działań:

- wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej;
- propagowanie umiarkowanego użytkowania zasobów naturalnych zgodnie z zasadami trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz kształtowanie proekologicznych wzorców konsumpcji w gospodarstwach domowych;
- rozwój zagospodarowania edukacyjnego i turystycznego obszarów leśnych (ścieżki edukacyjne, szlaki turystyczne, tablice informacyjne itp.);
- wspieranie imprez pro środowiskowych;
- upowszechnianie informacji o podejmowanych akcjach, kampaniach i działaniach na rzecz aktywnej ochrony środowiska w powiecie, województwie i kraju;
- wspieranie szkolnych kół zainteresowań, konkursów ekologicznych;
- kształtowanie proekologicznych wzorców konsumpcji w gospodarstwie domowym prowadzących do zmniejszenia ilości odpadów i ich segregacji.

7 HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Program Ochrony Środowiska dla miasta Sokołów Podlaski na lata 2011-2014 zawiera zadania o charakterze inwestycyjnym jak również organizacyjno-prawnym. Niniejszy rozdział zawiera uszczegółowienie zadań wraz z szacowanymi nakładami na realizację Programu. Zadania powinny być zrealizowane przez instytucje lub podmioty gospodarcze albo osoby fizyczne, zaś ich realizacja winna być przeprowadzona w terminie możliwie szybkim, w miarę posiadanych możliwości organizacyjnych i finansowych.

7.1 Zadania w zakresie ochrony środowiska

Zadania samorządów gminnych

Zadania samorządów gminnych obejmują przedsięwzięcia finansowane w całości lub częściowo ze środków pozostających w dyspozycji gmin. Obejmują one zadania o charakterze inwestycyjnym i organizacyjno-prawnym.

Zadania koordynowane

Wymienione zadania realizowane będą przez organy administracji państwowej i samorządowej oraz przez podmioty gospodarcze. W wykazach tych zadań wskazano jednostki odpowiedzialne oraz podmioty uczestniczące w realizacji. Ponieważ finansowanie tych zadań najczęściej nie leży w kompetencjach organów administracji, określenie jednostka odpowiedzialna oznacza spełnianie funkcji koordynatora lub inicjatora działań zmierzających do realizacji zadań.

Zadania o charakterze organizacyjno-prawnym

Realizacja Programu Ochrony Środowiska odbywać się będzie zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, w oparciu o kompetencje podmiotów zarządzających środowiskiem. Zarządzanie środowiskiem realizowane jest na kilku szczeblach. Na poziomie wojewódzkim zarządzanie środowiskiem prowadzi administracja rządowa, samorządowa województwa oraz instytucje im podporządkowane. Działania podejmowane są także na szczeblu powiatu i gminy.

Zadania inwestycyjne

Zadania inwestycyjne dotyczą wspierania finansowego przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska. Wsparcia finansowego udzielają fundacje, banki, organizacje rządowe. Zadania samorządów gminnych dotyczą między innymi:

- opracowania programu ochrony środowiska;
- ograniczania i eliminacji zanieczyszczeń wód;
- zapobiegania niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody albo naturalnych poziomów zwierciadła wody;
- promowania ekologicznych kierunków i form zagospodarowania, a w szczególności na obszarach o dużych wartościach środowiska przyrodniczego (obszary chronionego krajobrazu, rezerwaty przyrody).

Wykaz skrótów:

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
FOŚiGW- fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
GDDPiA – Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych i Autostrad
LP – Lasy Państwowe
MSP - Miasto Sokołów Podlaski
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego
PUiK - Przedsiębiorstwo Usług Inżynieryjno – Komunalnych Sp. z o.o. w Sokołowie Podlaskim
SłKom – samorządowe jednostki organizacyjne wypełniające zadania w zakresie gospodarki wodnościekowej i oczyszczania terenów
SłOP- Służby Ochrony Przyrody
SłPl – służby planistyczne – (wykonawcy dokumentów, konsultanci)
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WKF – wydzielona komora fermentacyjna
RPOWM – Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego
MZDW – Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich

Zadania własne dla miasta Sokołów Podlaski na lata 2011-1014

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Uczestniczący w realizacji	Koszty realizacji (PLN)	Źródła finansowania
Zadania ogólne					
1	Opracowanie Programu Ochrony Środowiska na lata 2011-2014	2011	MSP, SłPl	w ramach działań statutowych	środki własne
2	Opracowanie sprawozdania z realizacji programu ochrony środowiska	2013	MSP, SłPl	w ramach działań statutowych	środki własne
3	Opracowanie Aktualizacji Panu Gospodarki Odpadami na lata 2013-2017	2013	MSP, SłPl	w ramach działań statutowych	środki własne
Zadania w zakresie ochrony gleb i wód podziemnych i powierzchniowych					
4	Zapewnienie bezpiecznego dla środowiska składowania odpadów - egzekwowanie selektywnego składowania odpadów, organizowanie miejsc gromadzenia odpadów	zadanie ciągłe	WIOŚ, SłKom,	w ramach działania PUiK	środki własne, fundusze celowe
5	Coroczna aktualizacja bazy danych o odpadach zawierających azbest	zadanie ciągłe	MSP	b.d.	środki własne, WFOSiGW
6	Selektywna zbiórka odpadów	zadanie ciągłe	SłKom,	w ramach działania PUiK	środki własne, fundusze celowe,

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Uczestniczący w realizacji	Koszty realizacji (PLN)	Źródła finansowania
7	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstości ich opróżniania oraz opracowania harmonogramu rozwoju sieci kanalizacji sanitarnej	praca ciągła	MSP, SłKom	w ramach działań statutowych	środki własne
8	Likwidacja „dzikich" składowisk odpadów	sukcesywnie	dyspozytorzy terenów	b.d.	środki podmiotów gospodarczych, fundusze celowe
9	Zapewnienie ochrony naturalnych zbiorników retencyjnych poprzez wprowadzenie odpowiednich zapisów do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego	sukcesywnie	SłPl	w ramach działań statutowych	środki własne
Zadania w zakresie ochrony powietrza					
10	Ograniczanie zużycia energii cieplnej poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej	zadanie ciągłe	MSP	b.d.	środki własne, WFOŚiGW, środki unijne
11	Usprawnienie ruchu drogowego poprzez modernizację infrastruktury drogowej	Zadanie ciągłe	MSP	b.d	środki własne, środki unijne
Zadania w zakresie edukacji ekologicznej					
12	Propagowanie umiarkowanego użytkowania zasobów naturalnych oraz kształtowanie proekologicznych wzorców konsumpcji w gospodarstwach domowych	sukcesywnie	wszystkie podmioty prowadzące edukację środowiskową	w ramach działań statutowych	środki własne samorządów, fundusze celowe
13	Organizowanie akcji edukacyjnych: Dzień Ziemi, Sprzątanie świata	2011-2018	MSP Organizacje ekologiczne	b.d.	środki własne
Zadania w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu					
14	Modernizacja skweru przed Biblioteką Miejską	2011	MSP	40 000	środki własne

Zadania koordynowane

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszty realizacji (PLN)	Źródła finansowania
Zadania w zakresie ochrony gleb					
1	Wzmocnienie monitoringu gleb poprzez zwiększenie zakresu i częstotliwości badań	sukcesywnie	WIOŚ	w ramach działań WIOŚ	FOŚiGW, środki własne samorządów
2	Zamknięcie i rekultywacja składowiska	2012-2014	PUiK	1 500 000	FOŚiGW, środki własne i celowe
Zadania w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych					
3	Modernizacja WKF wraz z stacją zagęszczania osadów	2012 - 2013	PUiK	4 500 000	RPOWM/ środki własne
4	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody	2014 - 2018	PUiK	4 500 000	RPOWM/ środki własne
5	Wzmocnienie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez zwiększenie zakresu i częstotliwości badań	sukcesywnie	WIOŚ	w ramach działań WIOŚ	FOŚiGW, środki własne samorządów
6	Monitorowanie jakości ścieków doprowadzanych i oczyszczonych w oczyszczalniach	praca ciągła	PUiK	w ramach działań statutowych	środki własne
Zadania w zakresie ochrony powietrza					
7	Wzmocnienie monitoringu powietrza poprzez zwiększenie zakresu i częstotliwości badań	sukcesywnie	WIOŚ	w ramach działań WIOŚ	FOŚiGW, środki własne samorządów
8	Kontrola podmiotów gospodarczych emitujących zanieczyszczenie powietrza	sukcesywnie	WIOŚ	w ramach działań statutowych	FOŚiGW
9	Modernizacja systemu ciepłowniczego	2013-2014	PUiK	26 000 000	Dotacje/ środki własne
10	Budowa elektrociepłowni do skojarzonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej uzyskiwanej ze spalania biogazu	2012-2013	PUiK	2 300 000	RPOWM/ środki własne
Zadania w zakresie edukacji ekologicznej					
11	Edukacja ekologiczna w szkołach i placówkach kulturowych (np. konkursy ekologiczne)	sukcesywnie do 2014	szkoły, placówki kulturowe, organizacje ekologiczne	b.d.	środki własne, fundusze celowe, strukturalne

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszty realizacji (PLN)	Źródła finansowania
Zadania w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu					
12	Stosowanie czynnej ochrony rzadkich oraz zagrożonych gatunków roślin i zwierząt	praca ciągła	samorządy SłOP, LP, właściciele gruntów	b.d.	budżet państwa, fundusze celowe, środki UE

7.2 Możliwości finansowania zadań

Wdrożenie zapisów programu możliwe jest przy spełnieniu podstawowego warunku jego realizacji - posiadaniu odpowiednich środków finansowych.

Jednostki organizacyjne, instytucje i podmioty realizujące zadania inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska i przyrody oraz zadania w zakresie edukacji ekologicznej, mogą uzyskać pomoc finansową ze środków funduszy strukturalnych, funduszy celowych, fundacji oraz banków.

Formą dofinansowania zależną od rodzaju zadania, może być dotacja, preferencyjny kredyt lub pożyczka.

Środki na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska pochodzić mogą z następujących źródeł:

- własne środki samorządu terytorialnego,
- fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- fundusze UE,
- EkoFundusz,
- banki,
- środki inwestorów.

<u>Środki własne samorządu miasta</u>

Na realizację części zadań samorząd terytorialny będzie musiał przeznaczyć własne środki. Wynika to również z faktu, iż do uzyskania niektórych dotacji konieczne jest zainwestowanie w przedsięwzięcie własnych środków na wymaganym poziomie. Fundusze te pochodzą z bieżących środków, takich jak np. podatki i opłaty lokalne, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

Według znowelizowanych przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.), dotychczasowe tytuły przychodów gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej z tytułu opłat i kar – w dotychczasowych proporcjach – będą stanowiły dochody budżetów odpowiednio gmin i powiatów. Należności i zobowiązania funduszy staną się odpowiednio należnościami i zobowiązaniami budżetów powiatów albo budżetów gmin. Zgodnie z art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 215 poz. 1664), środki pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych dotychczasowych powiatowych funduszy i gminnych funduszy staną się odpowiednio dochodami budżetów powiatów i gmin oraz zostaną przekazane na ich rachunki.

Zgodnie z art. 403 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.) w brzmieniu nadawanym przez art. 1 pkt 13

omawianej ustawy z dnia 20 listopada 2009 r., do zadań powiatów i gmin, od dnia 1 stycznia 2010 r., będzie należało finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie określonym w art. 400a ust. 1 w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin.

Do finansowanych zadań ze środków gminnych funduszy ochrony środowiska należą:

- ✓ przedsięwzięcia związane z ochroną wód;
- ✓ wspomaganie realizacji zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym dotyczących instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej;
- ✓ przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami;
- ✓ przedsięwzięcia związane z ochroną powierzchni ziemi;
- ✓ wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska, innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła;
- ✓ wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku;
- ✓ prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy;
- ✓ przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza;
- ✓ wspomaganie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii;
- ✓ wspomaganie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych;
- ✓ wspomaganie ekologicznych form transportu;
- ✓ działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- ✓ przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków;
- ✓ profilaktykę zdrowotną dzieci zamieszkałych na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska;
- ✓ edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju;
- ✓ współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi;
- ✓ przygotowywanie dokumentacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi;
- ✓ współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków bezzwrotnych pozyskiwanych w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej;
- ✓ współfinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. nr 19, poz. 100);
- ✓ inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa.

Gminy i powiaty będą miały prawo finansowania wymienionych przedsięwzięć z dotacji celowych, udzielanych m.in. przedsiębiorcom, osobom fizycznym, prawnym i wspólnotom mieszkaniowym. Zasady udzielania takich dotacji, a w szczególności kryteria wyboru inwestycji do finansowania lub dofinansowania, określi odpowiednio rada gminy albo rada powiatu, tworząc odpowiednie uchwały. Podstawą do przekazania środków pieniężnych będą umowy zawarte między gminą a zainteresowanym podmiotem. Środki na dotacje będą pochodziły z dochodów budżetów powiatów i budżetów gmin uzyskanych od 1 stycznia 2010 r.

Od 1 stycznia 2010 r. dotychczasowe przychody gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej będą stanowiły dochody budżetu gminy. Są nimi:

- opłaty naliczane za składowanie odpadów na obszarze danej gminy;
- opłaty i kary naliczane za usuwanie drzew i krzewów z terenu danej gminy;
- opłaty i kary naliczane za pozostałe rodzaje gospodarczego korzystania ze środowiska i dokonywania w nim zmian oraz szczególnego korzystania z wód i urządzeń wodnych na obszarze danej gminy;
- z tytułu dobrowolnych wpłat, zapisów, darowizn osób fizycznych i prawnych oraz z tytułu świadczeń rzeczowych i środków pochodzących z fundacji.

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ustawa z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy Prawo ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 215 poz. 1664), która weszła w życie z dniem 01.01.2010r. wprowadziła istotne zmiany w działalności Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Najważniejsze zmiany wprowadzone powyższą ustawą to:

1. Przekształcenie NFOŚiGW z państwowego funduszu celowego posiadającego osobowość prawną – w państwową osobę prawną.
2. Przekształcenie wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (WFOŚiGW) z wojewódzkich funduszy celowych posiadających osobność prawną – w samorządowe osoby prawne.
3. Likwidacja powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej - ich środkami będą dysponować odpowiednio starostowie i wójtowie (burmistrzowie lub prezydenci miast).

Celem działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie określonym w art. 400a ust. 1 oraz art. 410a ust. 1 i 4—6 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.).

W art. 400a ust. 1 pkt 1—9 i 11—42 powyższej ustawy zapisano zadania, do finansowania których zobowiązane są wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Zgodnie z art. 401 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.) przychodami Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy są lub mogą być**:**

- wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych pobieranych na podstawie ustawy oraz przepisów szczególnych;

- dobrowolne wpłaty, zapisy, darowizny, świadczenia rzeczowe i wpływy pochodzące z fundacji oraz wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, niepodlegające zwrotowi, inne niż środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- dotacje z budżetu państwa w zakresie określonym w odrębnych ustawach;
- przychody z tytułu emisji obligacji własnych oraz inne przychody związane z działalnością tych funduszy;
- kredyty i pożyczki;
- wpływy z opłat o których mowa w innych ustawach.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NFOŚiGW jest państwową osobą prawną w rozumieniu art. 9 pkt.14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. nr 157, poz. 1240).

Podstawy funkcjonowania działalności NFOŚiGW są określone w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.).

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Środki finansowe z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej mogą być przeznaczone na dofinansowanie zadań z następujących dziedzin:

- ochrona powietrza,
- ochrona wód i gospodarka wodna,
- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo,
- geologia i górnictwo,
- edukacja ekologiczna,
- państwowy Monitoring Środowiska,
- programy interdyscyplinarne,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- ekspertyzy i prace badawcze.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o środki finansowe z Narodowego Funduszu mogą być:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa,
- instytucje i urzędy,
- szkoły wyższe i uczelnie,
- jednostki organizacyjne ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia),
- administracja państwowa,
- osoby fizyczne.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki);

- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia);
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

W załączeniu Lista priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, planowanych do finansowania w roku 2011 (Załącznik nr 1).

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie

WFOŚiGW w Warszawie działa w oparciu o Ustawę z dnia 27.04.2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150 z późn. zm.). Jego zadaniem jest finansowe wspieranie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, realizowanych na obszarze Województwa Mazowieckiego. Fundusz może udzielać pomocy w postaci preferencyjnych pożyczek, dotacji oraz dopłat do kredytów.

Źródłem dochodów WFOŚiGW w Warszawie są opłaty i kary za gospodarcze korzystanie ze środowiska, wnoszone przez instytucje z obszaru województwa, oraz coraz częściej odsetki od udzielonych pożyczek.

WFOŚiGW udziela dofinansowania w formie:

- pożyczek, w tym pożyczek pomostowych,
- dotacji, w tym poprzez przekazywanie środków finansowych na zadania realizowane przez jednostki budżetowe,
- oraz dopłat do oprocentowania kredytów bankowych.

Przedmiotem udzielania pożyczek są przedsięwzięcia dofinansowywane ze środków Unii Europejskiej.

Przedmiot udzielania dotacji:

- edukacja ekologiczna,
- monitoring,
- ochrona przyrody,
- zalesianie i zakrzewianie,
- ochrona lasów na obszarach szczególnej ochrony,
- wspomaganie systemów kontrolno-pomiarowych stanu środowiska,
- zadania w zakresie pilotażu i wdrożeń postępu technicznego i nowych technologii o dużym stopniu ryzyka,
- ochrona przed powodzią, pożarami i zapobiegania lub likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska,
- kompleksowe programy badawczo-rozwojowe i wdrożeniowe w ochronie przyrody i środowiska,
- system kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzenie baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat.

Fundacja EkoFundusz

EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992 roku przez Ministra Finansów dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego długu na wspieranie przedsięwzięć w ochronie środowiska (tzw. ekokonwersja długu).

Zadaniem Fundacji jest dofinansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe w skali europejskiej lub światowej.

Do priorytetów EkoFunduszu należą:

1) ograniczenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi (ochrona klimatu);
2) ograniczenie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz eliminacja niskich źródeł ich emisji (ochrona powietrza);
3) ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do Bałtyku oraz ochrona zasobów wody pitnej (ochrona wód);
4) ochrona różnorodności biologicznej (ochrona przyrody);
5) gospodarka odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych.

Poniżej wymienione zostały typy projektów, które mogą ubiegać się o dofinansowanie EkoFunduszu w poszczególnych sektorach priorytetowych:

Sektor I - Ochrona powietrza

- likwidacja niskich źródeł emisji w miastach o udokumentowanym ponadnormatywnym stężeniu dwutlenku siarki;
- budowa kotłów z paleniskami fluidalnymi;
- budowa turbin gazowo-parowych (preferowane będą układy wykorzystujące biogaz, gaz odpadowy lub lokalne złoża gazu ziemnego);
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń atmosfery z pojazdów samochodowych w miastach (jedynie modernizacja taboru komunikacji miejskiej w ramach systemu dopłat).

Sektor II - Ochrona wód

- budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa sieci kanalizacyjnej w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w aglomeracjach o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 15 - 100 tys., położonych bezpośrednio nad Bałtykiem lub w zlewniach: Zalewu Wiślanego, Zalewu Szczecińskiego, rzek Przymorza, Wisły – poniżej ujścia Brdy, Odry – poniżej ujścia Warty;
- budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa sieci kanalizacyjnych w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM mających wpływ na jakość wody pitnej dla mieszkańców Warszawy i Krakowa;
- budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa sieci kanalizacyjnych niezbędnych dla zachowania czystości jezior o dużej wartości przyrodniczej lub wód w obrębie parków narodowych i rezerwatów przyrody;
- budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacyjnych na obszarach Głównych Zbiorników Wód Podziemnych – lista priorytetowa EkoFunduszu;
- budowa instalacji do utylizacji osadów ściekowych w komunalnych oczyszczalniach ścieków.

Sektor III - Ochrona klimatu

- oszczędność energii w miejskich systemach zaopatrzenia w ciepło (jedynie w ramach konkursu na oszczędność energii w systemach ogrzewczych);
- wykorzystanie biomasy do celów energetycznych w sektorze komunalno-bytowym i w zakładach przemysłowych;

- gospodarcze wykorzystanie biogazu z sektora rolniczego, z wysypisk odpadów komunalnych i z oczyszczalni ścieków oraz gazu odpadowego z procesów przemysłowych;
- wykorzystanie energii solarnej (panele fotowoltaiczne oraz kolektory słoneczne w ramach systemu dopłat);
- wykorzystanie płytkiej geotermii (pompy ciepła);
- promocja technologii ogniw paliwowych;
- wykorzystanie energii odpadowej z procesów przemysłowych i z procesów spalania.

Sektor IV - Ochrona przyrody

- ochrona gatunków fauny i flory zagrożonych wyginięciem;
- ochrona cennych przyrodniczo obszarów wodno-błotnych;
- czynna ochrona przyrody w parkach narodowych i krajobrazowych;
- ochrona obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000;
- budowa infrastruktury edukacji ekologicznej w parkach narodowych;
- dostosowanie składu gatunkowego lasu do siedlisk w parkach narodowych i w ich otulinach oraz w rezerwatach przyrody.

Sektor V - Gospodarka odpadami

- organizacja kompleksowych systemów zbiórki, recyklingu i zagospodarowania odpadów komunalnych obsługujących 50 - 250 tys. mieszkańców;
- technologie przerobu odpadów biodegradowalnych pochodzących z gospodarki komunalnej;
- unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych;
- budowa instalacji do recyklingu odpadów komunalnych i niebezpiecznych;
- modernizacja technologii przemysłowych prowadząca do eliminacji powstawania odpadów niebezpiecznych (tzw. „czyste technologie").

Dofinansowanie ze środków EkoFunduszu uzyskać mogą projekty dotyczące inwestycji bezpośrednio związanych z ochroną środowiska, a w dziedzinie ochrony przyrody również projekty nieinwestycyjne. Środki EkoFunduszu mają charakter bezzwrotnej pomocy zagranicznej i stosują się do nich preferencje wynikające z obowiązujących przepisów.

Banki wspierające inwestycje ekologiczne

Dzięki współpracy z funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej banki rozszerzają swoją ofertę kredytową o kredyty preferencyjne przeznaczone na przedsięwzięcia proekologiczne oraz nawiązują współpracę z podmiotami angażującymi swoje środki finansowe w ochronie środowiska (fundacje, międzynarodowe instytucje finansowe).

Szczególną rolę odgrywa Bank Ochrony Środowiska, który ma statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska.

W chwili obecnej do najważniejszych ofert bankowych zaliczyć należy:

1) *kredyty w ramach linii ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej* NFOŚiGW uruchomił nowy instrument ekonomiczny jakim są dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych na wskazane przez Narodowy Fundusz programy i przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
2) *kredyty na zakup lub montaż urządzeń i wyrobów służących ochronie środowiska*

3) *kredyty na przedsięwzięcia inwestycyjne na terenach wiejskich w zakresie agroturystyki* – udzielane ze środków Fundacji "Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej - Counterpart Fund", przedmiotem których jest uruchamianiem nowych lub rozwój istniejących przedsięwzięć w zakresie agroturystyki na wsi lub w miastach do 10 tysięcy mieszkańców, w zakresie: bazy noclegowej, bazy gastronomicznej oraz bazy rekreacyjno – sportowej i kulturowej, zakupu niezbędnego, pierwszego wyposażenia inwestycyjnego budowanych obiektów agroturystycznych;
4) *kredyty na zbiorowe zaopatrzenie wsi w wodę* – udzielane ze środków Fundacji "Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej - Counterpart Fund" przedmiotem których są inwestycje w zakresie zbiorowego zaopatrzenia wsi w wodę, zlokalizowane na terenach wiejskich, rozumianych jako tereny rolne, leśne i inne otwarte osiedla wiejskie i małe miasta do 20 tys. mieszkańców, związane z:
    - *kredyty* budową lub przebudową sieci wodociągowej;
    - budową lub przebudową stacji wodociągowych;
5) *termomodernizacyjne i remontowe*, służące wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych i remontowych, remontów budynków jednorodzinnych (jedynie przy ubieganiu się o premię kompensacyjną);
6) *kredyty w formule "trzeciej strony" których przedmiotem kredytowania są i*nwestycyjne przedsięwzięcia proekologiczne, których celem jest uzyskanie oszczędności energii elektrycznej, energii cieplnej, zużycia wody lub z tytułu zmniejszenia opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska lub też służące składowaniu lub zagospodarowywaniu odpadów, oczyszczaniu ścieków lub uzdatnianiu wody, których efekty ekologiczne w wyrazie finansowym, zapewniają spłatę kredytu;
7) *kredyty z 5 linii KfW na długoterminowe inwestycje*, których przedmiotem kredytowania są odnawialne źródła energii; termomodernizacja obiektów usługowych i przemysłowych; unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest; pozostałe projekty inwestycyjne o charakterze proekologicznym
8) *kredyty "EE"* na realizację przedsięwzięć energooszczędnych, które wspierają inwestycje prowadzące do ograniczenia zużycia energii elektrycznej i inne przedsięwzięcia służące oszczędności energii elektrycznej;
9) *kredyty we współpracy z WFOŚiGW.*

Inne banki aktywnie wspomagające finansowanie ochrony środowiska to:
− Bank Rozwoju Eksportu S.A.,
− Polski Bank Rozwoju S.A.,
− Bank Światowy,
− Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

Fundusze Unii Europejskiej

Instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej są fundusze strukturalne. Ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE. W ten sposób wpływa się na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE. W skład Unii wchodzą regiony dobrze rozwinięte oraz te, których poziom rozwoju znacznie odbiega od "średniej europejskiej".

Fundusze strukturalne:

- Europejski Fundusz Społeczny (zajmuje się promocją zatrudnienia);
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (wspomaga środowisko produkcyjne i konkurencyjność przedsiębiorstw, badania naukowe i rozwój technologiczny, inwestycje infrastrukturalne, ochronę środowiska, rozwój turystyki i inwestycji kulturalnych, a także rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz współpracę przygraniczną).

Ponadto istnieje Fundusz Spójności będący instrumentem finansowym UE, nienależącym do funduszy strukturalnych. Jego celem jest ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez budowę sieci transportowych oraz obiektów ochrony środowiska o znaczeniu ponadregionalnym.

Nowe priorytety, które będzie wspierał Fundusz Spójności to:

- ✓ transeuropejskie sieci transportowe;
- ✓ infrastruktura ochrony środowiska;
- ✓ połączenia kolejowe, morskie, śródlądowe;
- ✓ programy transportu multimodalnego poza sieciami transeuropejskimi;
- ✓ zrównoważony rozwój transportu miejskiego;
- ✓ inwestycje środowiskowe (projekty energooszczędne oraz w zakresie źródeł energii odnawialnej).

Głównym celem strategii środowiskowej Funduszu Spójności jest wsparcie dla realizacji zadań inwestycyjnych władz publicznych w zakresie ochrony środowiska, wynikających z wdrażania prawa Unii Europejskiej. Priorytety (zakres projektów) dla Funduszu Spójności w latach 2007-2013 w ochronie środowiska:

- ✓ poprawa jakości wód powierzchniowych;
- ✓ polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia;
- ✓ poprawa jakości powietrza;
- ✓ racjonalizacja gospodarki odpadami;
- ✓ ochrona powierzchni ziemi;
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Projekty ochrony środowiska oraz inwestycje w infrastrukturę mogą być dofinansowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ), dzięki któremu wspierane są m.in. ochrona środowiska, transport, energetyka, kultura, ochrona zdrowia i szkolnictwo wyższe.

Cel główny programu w **sektorze środowiska** będzie realizowany poprzez ukierunkowane wsparcie inwestycji w następujących obszarach:

- ➢ w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wspierane będą inwestycje prowadzące do zredukowania ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz realizowane kompleksowo wraz z nimi inwestycje mające na celu zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej w aglomeracjach zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych i Strategią Gospodarki Wodnej;
- ➢ w zakresie gospodarki odpadami wspierane będą działania w zakresie zapobiegania oraz ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażania technologii odzysku, w tym recyklingu, wdrażania technologii unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a także likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów zgodnie z krajowym i wojewódzkimi planami gospodarki odpadami, a także działania w zakresie rekultywacji gruntów poprzemysłowych i powojskowych oraz umacniania i ochrony brzegów morskich;

- dla ograniczenia ryzyka zagrożeń ekologicznych wszędzie, gdzie ma to uzasadnienie, kierowane będą środki na odtwarzanie, modernizowanie zabudowy hydrotechnicznej, zwłaszcza w przypadku jej wielofunkcyjności. Jednocześnie priorytetowo preferowane będą projekty dotyczące renaturyzacji, przywracające funkcjonalność przyrodniczą, hamujące odpływ wody, zwiększające naturalną retencję i bezpieczeństwo przeciwpowodziowe, zwłaszcza tam, gdzie nie ma to wpływu na pogorszenie żeglowności rzek. Dodatkowo wspierane będą projekty prowadzące do wzrostu dyspozycyjnych zasobów wody, a także w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom i monitorowania stanu środowiska;
- komplementarnie w stosunku do działań w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych skierowanych do MŚP w celu ograniczenia negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowania przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego wspierane będą projekty prowadzące do redukcji ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, odprowadzanych ze ściekami, ilości zużywanych zasobów naturalnych oraz powstających odpadów i zwiększające udział odpadów poddawanych procesom odzysku, w szczególności inwestycje wskazane w Traktacie Akcesyjnym; wspierane będą również inwestycje skutkujące dostosowaniem istniejących instalacji do wymogów Najlepszych Dostępnych Technik (BAT);
- wspierane będą również działania na rzecz ochrony przyrody na obszarach chronionych w Polsce prowadzące do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej zgodnie z Krajową Strategią Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej wraz z programem działań do tej strategii, oraz Polityką Leśną Państwa, w tym Krajowym Programem Zwiększania Lesistości do roku 2020 z perspektywą do roku 2025. Realizowane będą także elementy działań przewidzianych w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju".

Własne środki inwestorów

Niektóre inwestycje są pokrywane ze środków własnych różnych podmiotów gospodarczych i inwestorów prywatnych. Inwestycje przewidywane do realizacji przez podmioty gospodarcze mogą być dofinansowywane z kredytów komercyjnych oraz uzupełniająco z funduszy ochrony środowiska, pod warunkiem uznania danego zadania za priorytetowe.

Podsumowanie

Powyżej przedstawiono tylko część funkcjonujących obecnie w Polsce źródeł finansowania ochrony środowiska. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, Bank Ochrony Środowiska czy Ekofundusz to od wielu już lat główne ogniwa tego systemu. Ponadto, w Polsce funkcjonuje bardzo dużo mniejszych źródeł finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska. Pojawiają się też systematycznie nowe instytucje finansujące przedsięwzięcia proekologiczne i nowe formy tego finansowania. Inwestorzy w zakresie ochrony środowiska mogą więc liczyć na to, że system finansowania przedsięwzięć proekologicznych w Polsce będzie rozwijał się nadal, oferując coraz szersze formy finansowania i coraz większe środki finansowe, przeznaczane na wsparcie działań służących ochronie środowiska w naszym kraju.

8 MONITORING REALIZACJI

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska. Wdrażanie i realizacja planu musi być ściśle powiązane z kontrolą przebiegu tego procesu oraz oceną stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie, którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu realizacji, jak również będzie wskaźnikiem dla przyszłych ewentualnych modyfikacji planu. Podstawą właściwego systemu monitoringu i oceny realizacji planu jest dobry system sprawozdawczości, oparty na wskaźnikach stanu środowiska przed wprowadzeniem planu i w trakcie jego realizacji.

Oznacza to konieczność monitorowania zmian zachodzących w mieście poprzez regularne ocenianie stopnia jego realizacji w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań, przyjętych celów, a także ustalania rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem. Ostatnim elementem tej analizy jest ustalenie przyczyn ujawnionych rozbieżności. Istota monitoringu polega na prowadzeniu stałych obserwacji oraz dokonywania ciągłych, systematycznych pomiarów. Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami są narzędziem planowania i zarządzania środowiskiem przez władze samorządowe. Mają na celu wspomagać rozwój obszaru i ochronę jego dziedzictwa naturalnego. Monitoring prowadzonych działań w zakresie ochrony środowiska oznacza, że realizacja Programu będzie podlegała ocenie w zakresie:

- określenia stopnia wykonania przedsięwzięć / działań,
- określenia stopnia realizacji przyjętych celów,
- oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- analizy przyczyn tych rozbieżności.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska co dwa lata wykonywany będzie raport dotyczący stopnia realizacji Programu. Raport będzie stanowił przegląd wykonania zadań, w oparciu o uzyskane efekty rzeczowe oraz efekty w postaci obniżenia stopnia zanieczyszczenia środowiska i zmian zachodzących w środowisku.

Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania Programu są wskaźniki: ekonomiczne, ekologiczne i społeczne.

- ekonomiczne: stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków inwestycyjnych dla danego przedsięwzięcia;
- ekologiczne: poprawa parametrów powietrza, wody, powiększenie obszarów zieleni przyrodniczej, stopień rewitalizacji i zagospodarowania terenów poprzemysłowych, mierniki poziomu zdrowia mieszkańców miasta;
- społeczne: udział społeczności w akcjach na rzecz środowiska, ilość programów edukacyjnych i szkoleń, poziom dostrzegania znaczenia ochrony środowiska, inicjatywy społeczne w obszarze kształtowania środowiska;

Wskaźniki monitorowania projektowanych przedsięwzięć powinny być realne, trafnie dobrane, mierzalne - umożliwiające porównania, wiarygodne i dostępne.

Następujące w polskim i europejskim prawodawstwie dynamiczne zmiany uregulowań prawnych, wymagają dostosowywania treści planów, a tym samym wskaźników, do panujących przepisów. Zmianie ulegają definicje, wprowadzane są w życie nowe wymagania dotyczące zasad gospodarowania zasobami natury. Ulegają zmianie wytyczne dotyczące

monitoringu środowiska, ustanawiane są nowe limity i obowiązki w zakresie ochrony środowiska. Wszystko to świadczy o tym, że dane wyjściowe do oceny stanu środowiska będą wymagały weryfikacji.

Wskaźniki monitorowania realizacji Programu Ochrony Środowiska
dla miasta Sokołów Podlaski (dane liczbowe wg GUS oraz UM Sokołów Podlaski)

Lp	Wskaźniki	Jednostka	Wartość wskaźnika			Oczekiwany trend zmian w wyniku realizacji POŚ do 2018 r.
			dla roku 2004	dla roku 2006	dla roku 2009	
Zanieczyszczenia środowiska						
1	Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej	km	1,3	1,3	2	↑
2	Wskaźnik skanalizowania miasta	km sieci/100 mieszkańców	0,46	0,50	0,57	↑
3	Wskaźnik liczby mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków	%	95,96	95,67	96,41	↑
4	Przepustowość eksploatowanych oczyszczalni ścieków	m^3/d	10 000	10 000	10 000	↑
5	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po odprowadzanych do wód powierzchniowych z przemysłu, gospodarki komunalnej i spływu powierzchniowego	kg/rok	BZT_5- 17 349; ChZT- 70 154; zawiesina- 18 448; azot og.- 12 368; fosfor og.- 1 250	BZT_5- 16 522; ChZT- 71 468; zawiesina- 17 286; azot og.- 15 572; fosfor og.- 2 006	BZT_5- 11 225; ChZT- 86 272; zawiesina- 17 564; azot og.- 26 307; fosfor og.- 3 553	↓
6	Ilość wytworzonych odpadów komunalnych	t/rok	b.d.	4 578,50	3 231,34	↓
7	Ilość wytworzonych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca w ciągu roku	kg	b.d.	0,247	0,174	↓

Lp	Wskaźniki	Jednostka	Wartość wskaźnika			Oczekiwany trend zmian w wyniku realizacji POŚ do 2018 r.
			dla roku 2004	dla roku 2006	dla roku 2009	
8	Jakość powietrza	klasa	b.d.	b.d.	A-C	↑
9	Wskaźnik emisji gazów do atmosfery ze źródeł szczególnie uciążliwych (od 2006 r. przekrój powiatowy)	t/rok	SO2-264 NOx- 100 CO- 293 CO2- 52 826	SO2- 244 NOx- 112 CO- 455 CO2- 61 402	SO2-230 NOx- 82 CO- 383 CO2- 60 552	↓
10	Stopień zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi	stopień	wg normy	wg normy	b.d.	↓
Gospodarka wodna						
11	Jakość wód powierzchniowych	klasa	b.d.	b.d.	III/IV	↓
12	Zużycie wody na potrzeby przemysłu	dam^3/rok	165	142	100	↓
13	Wskaźnik zużycia wody do celów gospodarczych i indywidualnych odbiorców	dam^3/rok	1457,4	1525,4	1482,7	↑
14	Ludność korzystająca z wodociągów sieciowych	%	93,2	93,6	94	↑
15	Długość sieci rozdzielczej - wodociągowej na terenie miasta	km	43,6	47,4	52,5	↑
16	Długość wybudowanej sieci wodociągowej	km	0,4	1,5	2,4	↑
17	Ilość wykonanych przyłączy wodociągowych	szt.	60	40	70	↑
18	Długość rozdzielczej sieci kanalizacyjnej na terenie miasta	km	45,8	49,9	56,7	↑
19	Ludność korzystająca z kanalizacji	%	86,4	87,4	88,3	↑
Lesistość i ochrona lasów, zieleń miejska						
20	Powierzchnia zieleni miejskiej – tereny rekreacyjno wypoczynkowe	ha	-	-	13,8770	↑
21	Powierzchnia terenów zakrzewionych	ha	-	-	1,4510	↑

Lp	Wskaźniki	Jednostka	Wartość wskaźnika			Oczekiwany trend zmian w wyniku realizacji POŚ do 2018 r.
			dla roku 2004	dla roku 2006	dla roku 2009	
System obszarów chronionych						
22	Liczba pomników przyrody	szt.	30	30	30	↑
Ochrona przed hałasem i polem elektromagnetycznym						
23	Liczba interwencyjnych pomiarów emisji hałasu	szt.	b.d.	b.d.	1	↑
24	Przekroczenia dopuszczalnych poziomów pół elektromagnetycznych	-	b.d.	b.d.	wg normy	=
Wskaźniki finansowe						
25	Wielkość nakładów finansowych poniesionych z budżetu miasta na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	zł	2 439 969	1 992 923	3 132 680	↑
26	Wielkość nakładów finansowych poniesionych z budżetu miasta na gospodarkę ściekową i ochronę wód	zł	735 522	659 422	1 366 352	↑
27	Wielkość nakładów finansowych poniesionych z budżetu miasta na gospodarkę odpadami	zł	2 426	3 540	4 880	↑
28	Stosunek nakładów finansowych na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska do całego budżetu miasta	%	8,03	5,28	4,03	↑

W oparciu o analizę wskaźników będzie możliwa ocena efektywności realizacji Planu. Powyższe wyniki będą podstawą do korekty i weryfikacji przedsięwzięć planowanych w kolejnej aktualizacji programu.

9 ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM

Zarządzanie środowiskiem odbywa się na poziomach wojewódzkim, powiatowym oraz gminnym i obejmuje działania podejmowane w skali województwa, powiatu i gminy. Działania na rzecz środowiska podejmowane są także przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska. Kierują się one głownie efektami ekonomicznymi i zasadami konkurencji rynkowej, a także z głosami opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się poprzez:

- dotrzymywanie wymagań zawartych w pozwoleniach emisyjnych;
- porządkowanie i modernizację technologii;
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska;
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska;
- stałą kontrolę emisji zanieczyszczeń.

Instytucje działające w ramach administracji odpowiedzialnych za wykonywanie i egzekwowanie przepisów prawa mają na celu zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska przez:

- racjonalne planowanie przestrzenne;
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska;
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska;
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska.

Za realizację Programu ochrony środowiska odpowiedzialne są władze miasta (główna odpowiedzialność spoczywa na Burmistrzu Miasta), które to powinny wyznaczyć koordynatora (kierownika) wdrażania programu. W strukturze Urzędu Miasta rolę koordynatora wdrażania Programu w imieniu Burmistrza Miasta może pełnić Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska, pełnomocnik Burmistrza. Koordynator będzie współpracował ściśle z Burmistrzem i Radą Miasta, przedstawiając okresowe sprawozdania z realizacji programu. Ponadto, proponuje się powołać zespół konsultacyjny, którego zadaniem będzie wdrożenie oraz nadzór nad realizacją Programu, a także opracowywanie sprawozdań z postępu realizacji i zgodności działań zapisanych w Programie.

Zadania z zakresu ochrony środowiska realizowane będą przez Wydział Ochrony Środowiska, zgodnie z przyjętym schematem organizacyjnym. Część zadań będzie wykonywana także przez spółki komunalne lub podmioty prywatne wyłonione w drodze publicznych przetargów. Miasto będzie pełniło rolę koordynatora takich działań. Od wykonawców odbierane będą sprawozdania z wykonania zadania, przekazywane do kierowników poszczególnych wydziałów. Raz na dwa lata sporządzane będą następnie raporty przedstawiające postęp we wdrażaniu zadań i celów zawartych w Programie. Bezpośrednim realizatorem programu będą także podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez program i władze miasta. Bezpośrednim odbiorcą programu będzie społeczeństwo miasta Sokołów Podlaski.

Ocena oddziaływania na środowisko w odniesieniu do planów i programów, jako dokumentów o charakterze strategicznym

Ocena oddziaływania na środowisko jest jednym z podstawowych narzędzi zarządzania ochroną środowiska w procesach rozwoju, wpisującym się w zasadę zrównoważonego rozwoju. Celem wykonywania OOŚ jest dostarczenie organom podejmującym rozstrzygnięcie w danej sprawie (np. radzie gminy uchwalającej miejscowy

plan zagospodarowania przestrzennego, sejmikowi uchwalającemu strategię rozwoju regionalnego czy też staroście wydającemu pozwolenie na budowę) a także organom uzgadniającym rozstrzygnięcie, oraz wszystkim innym podmiotom włączonym w proces decyzyjny, w tym zwłaszcza społeczeństwu, niezbędnych informacji na temat skutków planowanego planu, programu czy przedsięwzięcia dla środowiska. Zadaniem oceny jest zebranie tych informacji, usystematyzowanie ich i przedstawienie w jasny i zrozumiały sposób, tak aby wszystkie podmioty włączone w proces decyzyjny miały pojęcie, jakie będą konsekwencje tej decyzji oraz możliwych rozwiązań alternatywnych. Środowisko jest tu rozumiane nie tylko jako środowisko przyrodnicze, ale także jako środowisko społeczne.

Podstawą prawną sporządzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w prawie polskim jest ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), która implementuje obowiązki wynikające m.in. z dyrektyw: Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, Rady nr 85/337/EWG z 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne, dyrektywa Rady nr 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. nr 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory oraz dyrektywa Rady nr 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) jest procedurą mającą na celu ustalenie skutków realizacji założeń zawartych w Programie Ochrony Środowiska. Procedura ta analizuje i ocenia stopień wpływu w/w działań na istniejące elementy środowiska. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko oparta jest na sporządzeniu prognozy oddziaływania na środowisko. Zgodnie z rozdziałem 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) organ opracowujący projekt Planu zapewnia udział społeczeństwa w jego wykonaniu, uwzględnia wszystkie uwagi i wnioski społeczeństwa. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko przeprowadzana jest w celu określenia skutków dla środowiska decyzji strategicznych, zapadających na szczeblu polityki, planowania i programowania. Ocena strategiczna stosowana jest jako narzędzie prewencji podczas procesu planistycznego i w fazie przechodzenia do realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

Artykuły 46 i 47 tej ustawy nakładają obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ) skutków realizacji dokumentów strategicznych (m. in. koncepcji, polityk, strategii i planów) opracowywanych przez organy administracji i precyzują okoliczności, w których sporządzenie SOOŚ jest wymagane.

Zgodnie z art. 46 przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

1. koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego;
2. polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub

przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. polityk, strategii, planów lub programów innych niż wymienione w pkt 1 i 2, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 (podkreślenie własne) jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.

Organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), sporządza prognozę oddziaływania na środowisko. Jej zawartość określa art. 51 ust. 2 w/w ustawy. Zarówno projekt dokumentu, jak i prognozę oddziaływania na środowisko poddaje się zaopiniowaniu.
Organem właściwym w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko jest:
1. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska – w przypadku dokumentów opracowywanych i zmienianych przez naczelne lub centralne organy administracji rządowej;
2. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska – w przypadku dokumentów innych niż wymienione w art. 46 pkt 1 ustawy.

Organem Państwowej Inspekcji Sanitarnej właściwym w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko jest:
1. Główny Inspektor Sanitarny – w przypadku dokumentów opracowywanych i zmienianych przez naczelne lub centralne organy administracji rządowej;
2. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny – w przypadku dokumentów innych niż wymienione w art. 46 pkt 1 i 3;
3. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny – w przypadku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

Organ opracowujący projekt dokumentu zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Dostęp do informacji

Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) gwarantuje każdemu prawo do informacji o środowisku i jego ochronie znajdujących się w posiadaniu władz publicznych. Prawo do informacji o środowisku i jego ochronie jest prawem konstytucyjnym dowolnej osoby fizycznej lub prawnej, niezależnie od narodowości, miejsca zamieszkania lub siedziby.

Udostępnieniu, na zasadach powyższej ustawy, podlegają informacje znajdujące się w posiadaniu organu administracji lub które są dla niego przeznaczone (informacje, którymi w imieniu organu dysponują osoby trzecie, w tym też informacje, których organ ten ma prawo żądać od tych osób trzecich), wymienione w art.9 ustawy, dotyczące m.in.:

- stanu elementów środowiska oraz wzajemnego oddziaływania między tymi elementami,
- emisji i zanieczyszczeń oddziałujących lub mogących oddziaływać na środowisko,

- środków i działań (w tym analiz gospodarczych i założeń), które mają faktycznie lub potencjalnie wpływ na poszczególne elementy środowiska lub ich ochronę oraz raportów w tym zakresie,
- stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi w zakresie oddziaływania na nie stanu środowiska i emisji,
- stanu obiektów kultury oraz budowlanych w zakresie oddziaływania na nie stanu środowiska i emisji.

Konieczne jest więc, zgodnie z art. 9 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), podanie do publicznej wiadomości uchwalonego Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Sokołów Podlaski na lata 2011 – 2014 z perspektywą na lata 2015 – 2018.

10 STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.) organy wykonawcze miasta Sokołów Podlaski, tak jak organy wykonawcze wszystkich gmin, powiatów i województw, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, zostały zobowiązane do sporządzenia programu ochrony środowiska, który powinien określić w szczególności:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- środki niezbędne do osiągania celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Kontynuacją programu ochrony środowiska wynikającą z zapisów Prawa Ochrony Środowiska jest aktualizacja programu wykonywana co 4 lata, oraz sprawozdanie z realizacji zadań zapisanych w programie, które powinno zostać przedkładane radzie miasta co 2 lata.

Uchwalony program ochrony środowiska jest podstawą działań miasta w kierunku stworzenia warunków niezbędnych do realizacji przepisów ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska dla miasta Sokołów Podlaski został sporządzony w sposób zgodny z zaleceniami Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, zapisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska, Programem Ochrony Środowiska dla województwa mazowieckiego i powiatu sokołowskiego, oraz wytycznymi rządowymi dotyczącymi zawartości programów ochrony środowiska.

Program zawiera diagnozę stanu środowiska w mieście Sokołów Podlaski, cele ekologiczne do osiągnięcia w perspektywie 8-letniej, priorytetowe kierunki działań dla okresu 8- i 4-letniego, a także szczegółowe zestawienia zadań do realizacji w perspektywie 4-letniej, wraz z określeniem ich kosztów i źródeł finansowania.

W programie uwzględniono wszystkie aspekty ochrony środowiska i zrównoważonego użytkowania jego zasobów – od edukacji ekologicznej, poprzez ochronę powietrza, aż po problematykę ochrony przyrody.

Zasadniczym zadaniem programu jest określenie zakresu zadań przewidzianych do realizacji na terenie miasta.

Projektowane opracowanie można podzielić na trzy części.

Część pierwsza opisuje podstawę prawną sporządzenia niniejszego opracowania oraz ocenę stanu środowiska na terenie miasta w zakresie poszczególnych komponentów przyrodniczych oraz identyfikację zagrożeń środowiska.

Druga część zawiera określenie celów ekologicznych, oraz kierunków działań aby spełnić zamierzone cele. Analiza stanu obecnego i założeń zapisanych w dokumentach nadrzędnych pozwoliła określić jakie kroki należy podjąć w celu uregulowania problemu ochrony środowiska, poprawy jej stanu i spełnieniu wymogów ekologicznych prawa polskiego jak i tych stawianych nam przez Unię Europejską.

Jako podstawowy cel ekologiczny na obszarze miasta Sokołowa Podlaskiego przyjęto poprawę stanu środowiska przyrodniczego w celu zwiększenia atrakcyjności i możliwości rozwoju oraz poprawy jakości życia mieszkańców miasta. Realizacja celu głównego jest możliwa pod warunkiem przyjęcia jako powszechnie obowiązującej zasady zrównoważonego rozwoju, identyfikacji określonych priorytetów ochrony środowiska oraz realizacji celów cząstkowych.

Ocena aktualnego stanu środowiska na obszarze miasta i identyfikacja najważniejszych problemów ekologicznych upoważniają do stwierdzenia, że celami tymi są:

- zapewnienie wysokiej jakości powietrza atmosferycznego;
- ochrona zasobów i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochrona gleby i powierzchni ziemi;
- ograniczenie uciążliwości hałasu;
- utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych;
- wzrost wiedzy o stanie środowiska naturalnego i jego zagrożeniach;
- podnoszenie poziomu wiedzy ekologicznej.

W warunkach miasta istotnym zadaniem jest pogodzenie przestrzennego rozwoju miasta z ochroną i kształtowaniem zasobów przyrody, minimalizacją zagrożeń i rozwiązanie problemu gospodarki odpadami.

Program zawiera cele do osiągnięcia w perspektywie krótko- i długoterminowej do roku 2018, a także szczegółowy wykaz zadań. Zadania ujęto w harmonogram rzeczowo-finansowy.

W części trzeciej zapisano harmonogram realizacji planowanych zadań na terenie miasta oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów. Uwzględniono szeroki zakres zadań związanych z ochroną środowiska, za realizację których odpowiedzialne są władze miasta (zadania własne). Program zawiera wykaz zadań własnych miasta, które będą w całości lub części finansowane ze środków będących w jego dyspozycji oraz zadań koordynowanych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz za środków zewnętrznych. Przedstawiono również możliwości pozyskiwania źródeł na realizacje planowanych zadań, oraz przygotowano rozdział poświęcony monitoringowi realizacji programu i osiągania zamierzonych celów. Do istotnych narzędzi zarządzania zaproponowano zestaw wskaźników służących zarówno diagnozowaniu stanu środowiska, jak również mierzeniu postępów we wdrażaniu programu. Wskaźnikiem skuteczności realizacji polityki ekologicznej miasta będzie system nadzoru i kontroli wdrażania programu, który będzie polegał na dokonywaniu co 2 lata oceny realizacji programu przy pomocy wskaźników monitoringu programu.

Niniejszy program nie obejmuje problemów gospodarki odpadami, gdyż ich rozwiązywanie określone jest przez Plan Gospodarki Odpadami dla miasta Sokołów Podlaski na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013 - 2016.

Program ochrony środowiska dla miasta Sokołów Podlaski nie jest dokumentem prawa miejscowego, lecz opracowaniem o charakterze operacyjnym przeznaczonym do okresowej aktualizacji.

11 SPIS LITERATURY

1. Program Ochrony Środowiska dla miasta Sokołów Podlaski na lata 2002 - 2017;
2. Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta Sokołów Podlaski (stan na dzień 31 grudnia 2006 r.);
3. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Sokołów Podlaski;
4. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu sokołowskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015;
5. Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Sokołów Podlaski do 2020 roku;
6. Lokalny Program Rewitalizacji miasta Sokołowa Podlaskiego na lata 2005 – 2006 i na lata następne;
7. Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Sokołów Podlaski 2005 – 2013;
8. Program Ochrony Środowiska dla gminy Sokołów Podlaski na lata 2004 – 2011;
9. Program usuwania azbestu i wyrobów zwierających azbest dla miasta Sokołów Podlaski na lata 2009 – 2032;
10. Strategia Rozwoju Miasta Sokołów Podlaski do 2017 roku;
11. Plan Gospodarki Odpadami dla miasta Sokołów Podlaski na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016;
12. Inwentaryzacja stanu lasu dla lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa położonych na terenie Miasta Sokołów Podlaski na okres od 01.01.2010 do 31.12.2019 roku;
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska Dz.U. nr 179 poz. 1948 w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem;
14. Powiat Sokołowski – informacja o stanie środowiska (WIOŚ październik 2010);
15. „Przyroda Ziemi Sokołowskiej" monografia przyrodnicza – praca zbiorowa pod redakcją Marka Wierzby i Piotra Sikorskiego (Sokołów Podlaski 2010);
16. Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2009 roku (WIOŚ 2010);
17. Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim, raport za rok 2009 (WIOŚ 2010);
18. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego;
19. Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013;
20. Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r.;
21. Program zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020;
22. „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2007-2010";
23. Polityka ekologiczna państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014"
24. Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do 2016;
25. Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015;
26. Narodowa Strategia Spójności 2007-2013;
27. www.ekoportal.pl;
28. Bank Danych Regionalnych GUS www.stat.gov.pl
29. Ustawa Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r. nr 25, poz. 150, z późn. zm.);
30. Ustawa Prawo wodne (Dz. U. 2005 nr 239 poz. 2019.);
31. Ustawa o ochronie przyrody (Dz. U. 2009 nr 151 poz. 1220);
32. Ustawa o lasach (Dz. U. z 2011 nr 12 poz. 59.);

33. Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. nr 121 poz. 1266 z późn. zm.);
34. Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.(Dz. U. z 2007 r. nr 75, poz. 493);
35. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 z późn. zm.);
36. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2008 nr 47, poz. 281);
37. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007 nr 120 poz. 826);
38. Rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego z dnia 2 marca 2009 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu sokołowskiego;
39. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80, poz. 717 z późn. zm.);
40. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. nr 165, poz. 1359);
41. Ustawa z dnia o odpadach (Dz. U. z 2010, nr 185, poz. 1243 z późn. zm.);
42. „Geografia Polski. Mezoregiony Fizyczno – Geograficzne" Jerzy Kondracki (1994 r.);
43. „Podział hydrograficzny Polski*"* Instytut Meteorologii Gospodarki Wodnej (1983 r.).

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1

Uchwała RN nr 141/10 z dnia 21.09.2010 r.

Lista priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 2011 rok

1. Ochrona wód
1.1. Gospodarka ściekowa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.
1.2. Zagospodarowanie osadów ściekowych.
1.3. Współfinansowanie I osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – gospodarka wodno - ściekowa.
1.4. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego.
2. Gospodarka wodna
2.1. Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych.
3. Ochrona powierzchni ziemi
3.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi.
3.2. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych.
3.3. Gospodarowanie odpadami innymi ni_ komunalne.
3.4. Dofinansowanie systemu recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.
3.5. Rekultywacja terenów zdegradowanych i likwidacja źródeł szczególnie negatywnego oddziaływania na środowisko.
3.6. Współfinansowanie II osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.
4. Geologia i górnictwo
4.1. Poznanie budowy geologicznej kraju oraz gospodarki zasobami złóż kopalin i wód podziemnych.
4.2. Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych.
4.3. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalin.
5. Ochrona klimatu i atmosfery
5.1. Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji.
5.2. Współfinansowanie opracowania programów ochrony powietrza i planów działania.
5.3. System zielonych inwestycji (GIS - Green Investment Scheme).
5.4. Efektywne wykorzystanie energii.
5.5. Współfinansowanie IX osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna.
5.6. Realizacja przedsięwzięć finansowanych ze środków pochodzących z darowizny rządu Królestwa Szwecji.
5.7. Inteligentne sieci energetyczne.
6. Ochrona przyrody
6.1. Ochrona przyrody i krajobrazu.
6.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.
6.3. Ochrona obszarów cennych przyrodniczo.

6.4. Współfinansowanie V osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych.

7. Edukacja ekologiczna

8. Wsparcie realizacji Polityki Ekologicznej Państwa przez Ministra Środowiska

9. Programy międzydziedzinowe

9.1. Współfinansowanie LIFE+.

9.2. Współfinansowanie IV osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska.

9.3. Współfinansowanie poprzez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej przedsięwzięć inwestycyjnych, które uzyskały wsparcie ze środków UE.

9.4. Wspieranie projektów i inwestycji poza granicami kraju.

9.5. Wspieranie działalności monitoringu środowiska.

9.6. Wspieranie działalności służby hydrologiczno-meteorologicznej.

9.7. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacja ich skutków.

9.8. Współfinansowanie opracowania programów ochrony środowiska przed hałasem.

9.9. Ekologiczne formy transportu.